

GODINA XI
BROJ 78/79
RUJAN-
LISTOPAD 1989.
CIJENA 15.000 d

OTOČKI VJESNIK

LIST SSRN OPĆINE CRES – LOŠINJ

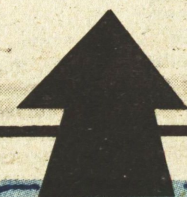
Snimio: D. Škvorc

Umirovljenici zaslužuju odmor. I više mirovine. Počasno mjesto u parkovima i središtima gradova. Na glavnim klupama sa najboljim vidikovcem. Ako su djeca ukras, oni su rama života. Njihove čakule su krvotok svakodnevnice. A tako je malo vremena da ih odslušamo, jer brzotok vremena ne daje ništa za njih, a bogme, ništa za nas. Ipak, lijepo je vidjeti umirovljenike kako zaslužno uživaju život. Makar u prolazu... Ta, sve je u prolazu!

Masline dozrijevaju. Poneke su već zrele. Ima ih kažu. Još uvijek više daju ljudima, no što mi dajemo za njih njima. Mnoge su napuštene, a još ih je više koje su zapuštene. Nezbriunate. Osamljene bez čovjeka-gazde, čak i progutane ždrijelom makije i drača. Zašto zaboravljamo da je ovo sveto drvo zapravo daleko dugovječnije od nas. Zaslužuje više štovanja, no što joj ga pridajemo. Da, maslini...

Snimio: A. V.

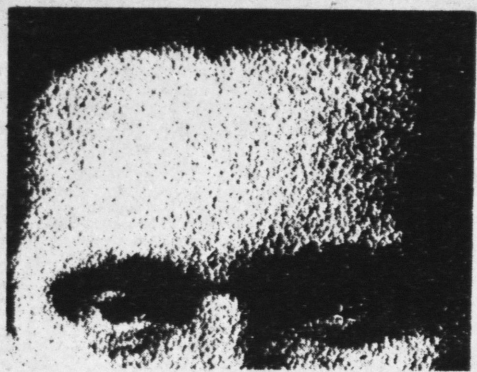

Turisti su otišli. Netko je više, a netko manje zadovoljan. Sabiru se brojke, analiziraju iskustva, oročuje novac. I »Moby Dick« je zaslužio zimski san u vansezonskim mirnim vodama. Neki, međutim, smatraju da bi dobrodošao i nama, građanima koji se cijele godine motaju ispred njegovih vrata. Zbog marende s nogu...

Novi TT centar strana 3.

Uveden novi samodoprinos strana 5.

Prvi puta radio-program na otočju strana 11.

11. KONGRES SKH

Savez komunista — Pitanja i odgovori koji se spremaju za 11. kongres SKH

I dalje biti avangarda

Nova organizacija društva i Partije svoju vrijednost, pa i kvalitet mora potvrđivati rezultatima i efikasnošću

Centralni komitet Saveza komunista Hrvatske svom je članstvu ponudio za raspravu pretkongresni dokument pod nazivom "Osnovni pravci djelovanja SKH na reformi društva i SKH". Naziv je prepoznatljiv; uobičajan i pomalo — siv, iako je sadržaj koji se tematizira veoma značajan i obvezujući. Pitanja i odgovori koje komunisti spremaju za 11. kongres nesumnjivo imaju povijesni značaj.

Analitičaru ovog dokumenta posebno, međutim, upada u oči činjenica da se ovaj puta partija donekle zadržava na razini partije, tj. službeno se naslovljavaju zadaci na dvije reforme — svoje vlastite i reforme društva, a ne toliko privrede — što je uostalom posao nekog drugog, a ne političke organizacije. Svoje polazište i definiciju aktualne situacije, ovaj pretkongresni dokument najbolje ilustrira slijedećom rečenicom: "Prije svega valja raspoznati dominantne procese u socijalističkim zemljama: krizu i traženje izlaza iz nje." Dalje se navodi da se svijet socijalizma dijeli na one koji traže razvoj u novim uvjetima na novim osnovama i na one koji negiraju socijalizam čuvajući postojeće monopolne pozicije. Dodaje se još da politika postaje demokratsko pitanje javnosti, što određuje suvremenost. Vrijeme velikih istina i nepogrešivosti avangarde su u potpunosti iscrpljeni — smatra se u nacrtu dokumenta. Svako zatvaranje uz jedan model ili ideološko vezivanje uz tzv. jedina i najbolja rješenja, prije će značiti novi san nego novi život. Mi dodajemo — život se živi, a san se sanja. Ponudeni dokument sasvim ispravno akcentira aktualne turbulencije i nuđenje varijanti za dalje. Navodi se da tržište samo po sebi, automatizmom ne rješava postojeće dileme. Proturječnosti koje se globalno mogu razdijeliti u dvije osnovne grupacije — centralizacija s nužnim birokratiziranjem i obnovljenim monopoliziranjem životnih tokova s jedne strane, te nekritičko zagovaranje tržišta i apsolutiziranje potrebe za deregulacijom svih oblika odnosa u društvu — stvaraju koordinatni sustav za pomjeranje u novo. Komunistima se kroz ponudeni materijal nudi stvaranje nove, tzv. "mješovite društvene organizacije, koja će spomenute proturječnosti miriti". Sastavljači ovog dokumenta izjavljuju da treba stvarati otvoren, a ne najzad pronađen model. A taj novi oblik društvene organizacije, koji neće biti hermetiziran, morat će se prilagodavati zahtjevima vremena i svoju vrijednost, pa i vitalitet, potvrđivati rezultatima i efikasnošću. To su globalne i temeljne pozicije s kojih će SKH djelovati pri predstojećim ustavnim promjenama. Predlagač pretkongresnog dokumenta smatra da se s ovakvih polaznih osnova omogućava da promjene ustava budu izraz uvažavanja interesa i volje najšire javnosti, s tim da se "mora poštovati uspostavljen odnos pri stvaranju novoga ili promjenama starog." Malo je teško ovo posljednje do kraja logički raščistiti. Naime, CK SKH i ovim je dokumentom prezentirao svoje opredjeljenje da se pomiruju dva do krajnosti antagonistička koncepta. Da li je moguće kroz mirenje nepomirljivog biti avangarda, te da li postoji unutar postojjećeg političkog sistema alkemijska moć sintetiziranja socijalističkih opreka, ima da se vidi kroz raspravu koja je započela. Nesumnjivo je, međutim, da se s novim mora zamijeniti postojeće, staro. Aktualna društveno politička zbilja garnirana sa veoma izraženim konfuzijama u ekonomskom području, još svemu tome dodaje specifičnu aromu i određuje utjecajnost i faktičku moć Saveza komunista u društvu. Količina je ta moć može se indicirati već analizom upravo dovršenih prvih izbornih procesa, a novi se zadaci ne smanjuju već, svakodnevno ulaze u opseg ispitivanja vitaliteta Partije. Kao što je socijalizam u svijetu na kušnji, kao što je privredni sistem koji je do sada funkcionirao (kako je funkcionirao — znamo) na velikoj kušnji, tako je na kušnji i Savez komunista. Teškoća ima i zbog toga što je ova politička organizacija dosadašnjim ustavom (pr. 1) određena da bude avangarda unutar društva, a to sada znači da se prva mora pokrenuti u promjene (ako ih istinski želi). Ti zahtjevi za promjenama nisu laki jer paralelno, ili čak prije, s promjenama koje traži za društvo, Partija u cjelini mora i sebe samu izmijeniti. Promijeniti se, a ostati ista! Može li se to? Pitanje lako, a odgovor težak. Nadajmo se da će komunisti uspjeti i kroz ovu kušnju iznijeti sebe s atributom koji ih određuje kao avangardu. Pratićemo raspravu i rezultate, očekujući raspjetaj svih ovih političkih konvulzija koje neminovno i dnevno udaraju svaku političku jedinku i svakog političkog građanina ove lijepe zemlje.

Ivan Katalin

Iz rada sindikata Ponudeni program s odgovorima na pitanje: "Kakav sindikat želimo?"

Ne tapkati u mjestu

"Postojeće se stanje mora bitno promijeniti, polazeći od interesa članstva, principa samoupravljanja, unutrašnje demokracije, usaglašavanja interesa i novih sadržaja i programa rada"
(Bernardo Jurlina)

Početkom ljeta, Vijeće Saveza sindikata Hrvatske, izašlo je pred svoje članstvo sa veoma konzistentnim i konkretnim — što je najvažnije — potpuno samostalnim programom koji se dosljedno temelji na osnovnim načelima izmjena dosadašnjeg društvenog, ekonomskog i političkog ustrojstva. U sklopu "Radničkih novina" — glasila Vijeća SSH članstvu je ponudeni tekst programa sa odgovorom na naslovljeno pitanje "Kakav sindikat želimo", te teze za reformu i modernizaciju Sindikata. U uvodnom obraćanju članstvu, predsjednik Vijeća SSH Bernardo Jurlina, daje izričitu ocjenu da se "ovakav sindikat kakav je sada nedovoljno bori za više ekonomsko-socijalne i političke ciljeve svojih članova i radnika uopće". On apelira da se "postojeće stanje bitno promijeni, polazeći od interesa članstva, principa samoupravljanja, unutrašnje demokracije, usaglašavanja interesa i novih sadržaja i programa rada". Iako se ponuda dokumenta odnosi na buduće izmjenjeno djelovanje sindikata, već sad se nude vrlo konkretni prostori za djelovanje.

Što se, pak, prezentiranog programa tiče, on je trenutno najveće osvježenje u konstruktivnom djelovanju društveno-političkih organizacija u Hrvatskoj što dokazuju i vrlo primjereno sročene manifestne uvodne naznake koje citiramo — vidi okvir.

Ponudeni program sastavljen je od tri osnovna dijela. Prvi dio predstavlja osnovna načela za pravce promjena u ekonomsko-socijalnoj poziciji radnika, političkom sustavu i kulturi. Ovaj dokument vrlo precizno određuje svoja ishodišta od kojih navodimo samo neka — samoorganiziranost; poštovanje individualnih interesa; usuglašavanje — konsenzus; nezavisnost sindikata od države, SK i poslovnih organa; poštovanje integriteta ličnosti i dostojanstva čovjeka; povjerenje između članstva i rukovodstva; odbaciti sistem u kojem se proizvode: privilegije, siromaštvo, tehnološko i civilizacijsko zaostajanje, sputavanje individualnih sloboda i političkog pluralizma, te promjena privredne strukture koja više neće proizvoditi niske plaće. Posebno je naglašen neadekvatan standard i zaostajanje za Evropom. Programске osnove drugačijeg ekonomsko-socijalnog položaja članstva i radnika temelje se na preciznijem garantiranju materijalne sigurnosti radnika i to ponajprije tako da se radnicima više ne postavljaju nikakve ideološko-dogmatske barijere, jer im to

kako se ističe u dokumentu ne donosi sreću. Ovaj se sindikalni program zalaže za izbacivanje sveg onog što nije izdržalo test vremena, posebno onog što se uporno nametalo kao monistički i jedini koncept "odozgo". Smatra se da treba ostaviti u sistemu samo ono što je praksa potvrdila. Sindikat se zalaže za samoupravljanje kao model tzv. industrijske demokracije (radnička kontrola procesa poslovnog odlučivanja); za slobodno poduzetništvo u racionalno organiziranom tržištu umjesto ideološkijske dogme o "jedinjstvu članstvu, predsjednik Vijeća SSH Bernardo Jurlina, daje izričitu ocjenu da se "ovakav sindikat kakav je sada nedovoljno bori za više ekonomsko-socijalne i političke ciljeve svojih članova i radnika uopće". On apelira da se "postojeće stanje bitno promijeni, polazeći od interesa članstva, principa samoupravljanja, unutrašnje demokracije, usaglašavanja interesa i novih sadržaja i programa rada". Iako se ponuda dokumenta odnosi na buduće izmjenjeno djelovanje sindikata, već sad se nude vrlo konkretni prostori za djelovanje.

vincinarstvu, umjetnosti, kulturi, te stvaralaštvu uopće. Sindikat se zalaže za garanciju temeljnih građanskih i socijalnih prava (govorenja, pisanja, istraživanja, političkog djelovanja).

U drugom dijelu ponudjenog programa, sindikat konkretnije ukazuje za koje je to drukčije i nove sadržaje svoga rada. Tu se preciziraju ciljevi u području materijalne i socijalne sigurnosti članstva i radnika, te u području samoupravljanja — zaštita samoupravnih prava radnika i ostalih prava iz

BOLJI ŽIVOT NE OSIGURAVA SE PAROLAMA — BORIMO SE ZA PREOBRAŽAJ

- Realni ciljevi su dostižni
- Hoćemo višu razinu životnog standarda
- Na kraju 20. vijeka zahtijevamo ulazak u 21. vijek — ne dozvolimo da ostanemo tu gdje smo!
- Zalažemo se za jednakost šansi: omogućimo da svatko sposoban živi od rezultata svoga rada
- Za socijalizam po mjeri čovjeka potreban sindikat po mjeri članstva i radnika
- Promjene trebaju krenuti odozdo — istrajmo u tome
- Umjesto osobnih dohodaka poniženja — za dohotke blagostanja — Nijednog časa ne zanemarimo individualni interes
- Poštujemo pluralitet interesa: materijalnih, političkih, slobodarskih
- U Evropi smo a tu smo daleko — učinimo sve da joj se približimo

radnog odnosa. Također se navodi potreba vlastite unutrašnje izgradnje na pri-

odozdo, do konačne sindikalne akcije — štrajka. Što se kadrovske obnove i demokratskog izabiranja tiče, navedena su glavna obilježja novih kadrova: "sposobni i pametni da shvate zahtjeve članstva; poštenu i odvažni; potpuno samostalni od utjecaja posloводства i političkih struktura; ekonomsko neovisni, dakle plaćeni iz sredstava sindikata; sindikatu odani". Izbori, pak, trebaju biti neposredni na svim nivoima sindikalnog organiziranja.

Što, na kraju, reći? Očigledno je da su u Vijeću sindikata Hrvatske vrlo ozbiljno, a i stručno — nadamo se, i staloženo — pristupili izradi ovako značajnih dokumenata. Nesumnjivo da je ponudeno bitno mijenjanje kako sindikata "iznutra" tako i određenih ostalih društvenih, ekonomskih i političkih formi i sadržaja. Ako je potreba za reformama općeprihvaćen poziv za izgradnju boljeg života, sindikat SR Hrvatske se tom pozivu vrlo konstruktivno i konkretno odazvao. U ovim našim lokalnim novinama uzeli smo si u zadatak dati prikaz ovog dokumenta iz razloga što je to, bar za sada, jedini konzistentan i konkretan doprinos društveno-političkih snaga SR Hrvatske općem opredjeljenju da se pokrene proces promjena dosadašnjih formi i sadržaja, jer je očigledno da postojeće ne daje očekivane i tražene rezultate — a također i zbog toga da se i lokalnom čitateljstvu naglašava smjerovi očigledno neophodnih promjena koje se, na kraju krajeva, tiču svih nas.

I. Katalin

Konzorcij za razvoj Malog Lošinja i njegove luke

Nije vrhnje za »Furešte«

»Lošinjska plovidba« i »Jadranka« previše su uložili da bi sada netko treći pa ni ACY, došao u srce Lošinja obrao vrhnje

Sve značajniji dio u turističkom privredivanju čine i nautičari, kojih je iz godine u godinu sve više i može se slobodno reći da je Lošinj i izvanredno zaštićena lošinjska uvala pravi mamac za nautičare. Toga su svjesni i domaćini i zato je odlučeno da upravo razvoj grada, odnosno turističkih objekata u gradu i razvoju akvatorija imaju prioritet.

Za zajednički stol sjeli su predstavnici općine, UTP »Jadranka« i »Lošinjske plovidbe«, odnosno oni koje se pita kada je riječ ne samo o razvoju, nego o svakodnevnom životu na otoku. Da podsjetimo, »Jadranka« je najjači ugostiteljsko-turističko-trgovački kolektiv u opći-

ni Cres-Lošinj, koji upravlja nizom hotela, kampova i drugih turističkih objekata, a »Lošinjska plovidba« je firma čije značenje također uveliko prelazi granice cresko-lošinjske komune, jer, osim renomiranog brodarstva i snažne flote, uglavnom suvremene tehnologije, u svom sastavu ima brodogradilište i turističku djelatnost, u kojoj su agencije, kampovi, privatni smještaj, aerodrom i malo »drveno« brodogradilište.

Potreba za usklađenom zajedničkom aktivnošću tih dvaju najjačih lošinjskih kolektiva postoji već duže vrijeme, iako bi bilo nepravedno reći da u proteklom razdoblju

nije bilo suradnje i zajedničkih uspjeha. Neosporno je, međutim, da je dogovor o intenzivnijem zajedničkom pristupu rješavanju ključnih pitanja, kao što je razvoj grada i luke inicirao treći — u ovom slučaju ACY. Na koji način?

Još prije nekoliko godina, kada se nautički turizam kojeg je glavni nosilac ACY, tek počeo intenzivnije razvijati, taj je kolektiv želio izgraditi marinu u lošinjskoj luci, ali prijedlog nije pao na plodno tlo, kao ni želje da se izgradi nautički centar na lloviku. Tako je »Markovićev plan«, kako su ga tada zvali, jer je glavni protagonist ideje o zamašnjom razvoju nautičkog turizma bio upravo današnji savezni premijer, ostao bez dviju karika u lancu marina. Danas ih ACY, pod svojom »komandom« ima već 17 na jadranskoj obali i otocima i ne samo da ostvaruje dobre poslovne rezultate, već je i usluge u oblasti nautičkog turizma podigao na visoku razinu. Premda prvi »nalet« nije uspio, nesumnjivo je da u ACY-ju postoji želja da i Lošinj, odnosno llovik vrsstaju pod svoju zaštitu. Vjerovatno je u tom smislu bilo i kasnijih kontakata, što je sasvim razumljivo, s tim da ovog puta iza ACY-ja stoje i dosadašnji rezultati i postignut ugled, a ne samo planovi želja kao prije nekoliko godina. Tko je s kim, kada i gdje kontaktirao, to nam nije poznato, ali je neosporno da je ACY u

svom marketinškom nastupu potencijalnim ulagačima iz inozemstva nudio, između ostalog, i izgradnju marine u Malom Lošinj, kao da je to »gotova stvar«. Čini se da se nastup u Frankfurtu i snažna medijska propaganda prelili čašu tolerancije kod »Lošinjske plovidbe« koja je, inače, »gospodar« luke u Malom Lošinj, jer joj je odlukom Skupštine općine data na upravljanje. Stoga je na zahtjev »Lošinjske« sazvan sastanak na kojem su predstavnici tog kolektiva upozorili da bi, u najmanju ruku, bilo korektno da se i njih nešto pita, to više što »Lošinjska plovidba« upravlja lukom i istodobno su upitali kako netko može nuditi nešto što nije njegovo.

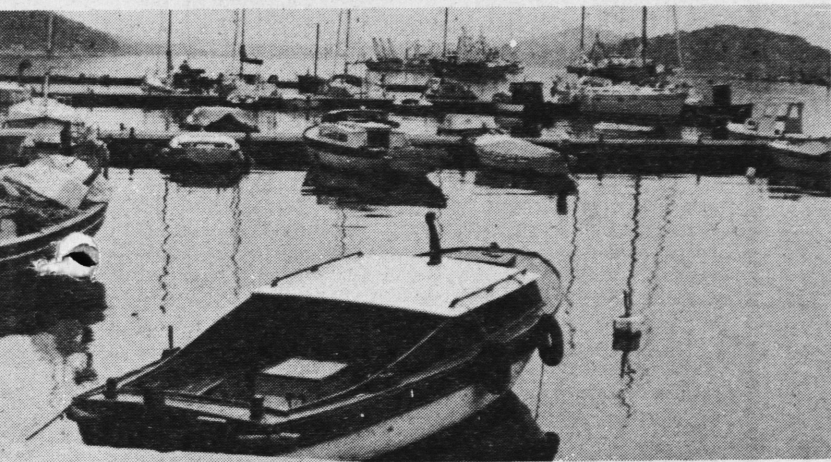
Višesatna diskusija pokazala je da je sazivanje tog skupa bio pravi potez. Razgovaralo se gotovo do kraja otvoreno, što svakako nije malo. Zajednička je želja da se izgrade privezišta, da se uloži u razvoj grada, da se turizam podigne na višu razinu, da se zaradi više i da se valoriziraju dosadašnja ne mala ulaganja. Osjetili su se, naravno, u diskusiji različiti stavovi, od onih da će to teško ići bez sredstava »sa strane« i da je dobar svatko tko donosi novac koji će se brzo uložiti i brzo oploditi do onih »tvrde« linije, čiji je glavni zagovornik direktor brodarstva »Lošinjske« kap. Marinko Dumanić, da je dosad u Lošinj, luku i čitav otok, previše uloženo, uz velike teškoće i odricanja i u mnogo gora vremena, da su to činili i »Lošinjska« i »Jadranka« i svi ostali, da i sada, u srce Lošinja, u luku, došao netko treći i pobrao

vrhnje. Mi imamo snage, rekao je kap. Dumanić, a i znanja i sredstava da zajedničkim snagama izguramo i taj projekt, da razvijemo i obalu i more.

Nakon tog susreta, na kojem je odlučeno da se osnuje svojevrsan konzorcij za razvoj grada i luke, s predstavnicima općine, »Jadranka« i »Lošinjske plovidbe« formirana je radna grupa od pet članova kojoj je zadatak da predlaže i inicira daljnje aktivnosti. Njezini članovi su generalni direktor »Jadranka« Vladimir Antolović, rukovodilac razvoja »Jadranka« Ante Kovač, generalni »Lošinjske« Giordano Benvin, direktor turizma u »Lošinjskoj plovidbi« Ive Jureković i predsjednik Izvršnog vijeća SO Cres—Lošinj Anto Prusac. Da bi se bilo kakvi objekti u prostoru centra grada i luke mogli graditi, neophodno je da se izradi urbanistička dokumentacija.

Inače, za daljnji razvoj grada i luke značajni su pravodobna izgradnja putničko-teretnog terminala. Radovi su u toku, a terminal bi trebao pomoći pretvaranju sadašnje luke u zonu namijenjenu turizmu. Kako će izgledati buduća nautička zona u zaljevu Malog Lošinja još nije precizno definirano, ali je sigurno da to neće biti marina u klasičnom smislu te riječi, jer ona na području Privlake već postoji, nego će se izgraditi privezišta, vjerojatno za oko 400 plovila, s tim da bi temelji svega, a prvenstveno nautičkog servisa, bila sadašnja marina.

MILORAD KARDUM
Snimio: D. Škvorc

Posljednja riječ tehnike

Počela gradnja TT centrale ● Digitalna centrala proradit će uoči špice iduće turističke sezone

Ono o čemu su Lošinjani i njihovi mnogobrojni gosti samo maštali, konačno se počelo realizirati. Početkom listopada započeli su radovi na izgradnji zgrade lošinjskog TT-centra, kapitalnog objekta koje će omogućiti da se u slijedećoj turističkoj sezoni telefonira »normalno« i da se jednom za svagda odgodi zaista teško podnosiv ljetni telefonski krkljanac. Radovi su počeli na lokaciji u predjelu Dubova, u neposrednoj blizini zgrade općinskog SUP-a, a izvest će ih zagrebačka »Industrogradnja«. Investitor je PTT Rijeka, a sredstva, impozantnih 2.500 milijardi dinara osigurana su iz dijela boravišne takse i velikim naporom udruženog rada iz SAS-a za infrastrukturu. Građevinski dio radova treba biti završen do svibnja slijedeće godine, s tim da bi već u travnju počela montaža najsuvremenije opreme, koja je već nabavljena, pa se svečano otvorenje i puštanje u funkciju može očekivati do početka srpnja, odnosno uoči špice turističke sezone, kada je novi TT-centar i najpotrebniji.

Oprema koja će biti postavljena u novu zgradu TT-centra posljednja je riječ tehnike u toj oblasti. Radi se o digitalnoj centrali za Mali Lošinj, Veli Lošinj i Nerezine, koja će omogućiti da telefon koji se poziva zvoni istog časa kada se završi biranje. Sada na lošinjskom području ima oko 1.200 telefonskih brojeva, dok će se izgradnjom tog objekta broj telefonskih priključaka više nego udvostručiti. Konačni kapacitet u odnosu na sadašnje mogućnosti bit će pet i pol puta veći, odnosno iznosi će oko 6.800 brojeva. Osim toga, dislocirani pretplatnički supnjevi bit će izgrađeni i na okolnim otocima Unijama, lloviku i Susku te u drugim manjim mjestima na Lošinj, pa će taj otok biti prvi kojim će imati u cjelosti digitaliziranu telefoniju. Oprema koja se sada koristi na lošinjskom području bit će premještena i postavljena na otoku Cresu čime će telefonija na tom otoku dobiti novu kvalitetu.

M. K.

Niče nova obala

Iako nije uobičajeno da se u turističkim sredinama građevinski radovi izvode ljeti, Izvršno vijeće Skupštine općine Cres—Lošinj u slučaju izgradnje obalne—potpornog zida budućeg putničko-teretnog terminala učinilo je iznimku uz

uglasnost stanara okolnih objekata. Ipak veće buke nema jer se gotovo svi radovi obavljaju pod morem pa tako uglavnom izvan domašaja pogleda ostaje jedan objekat koji to po svojim dimenzijama ni najmanje ne zaslužuje. Naime, gradi se 180 metara obale koja se »postavlja« na prosječnoj dubini od 11 metara, a već ranije za potrebe lošinjskog brodogradilišta izgrađeno je također 180 metara obale. Kada u doglednoj budućnosti terminal bude završen

dobit će se novi veliki višenamjenski prostor koji će omogućiti da se promet definitivno ukloni iz najužeg gradskog središta, da se izgradi veliko parkiralište i da se dobar dio uslužnih službi premjesti iz centra.

Vrijednost te investicije prema sadašnjim procjenama, iznosi oko 20 milijardi dinara, a obala budućeg terminala treba biti završena do kraja godine. MZ Mali Lošinj, kako naglašava predsjednik njene skupštine kapetan Zoran Tomić, inzistira da se kompletan projekt izvrši što prije kako bi se akvatorij gradske luke u kojem godišnje bude više do 4.000 samo turističkih plovila mogao bolje valorizirati i iskoristiti za turizam. Izgradnju rive financira grad, koristeći sredstva boravišne takse, uz pomoć udruženog

rada, a investitor je SIZ za stambeno—komunalne poslove. Najveći doprinos, bez sumnje, dala je »Lošinjska plovidba« koja je izradila kompletnu dokumentaciju, a i radovi se izvode primjerno potpuno nove tehnologije koja je djelo stručnjaka lošinjskog škvera. Riječ je o posebnom načinu gradnje uz pomoć čelične oplata koja je samoplivajuća i samopotopljiva. Na taj se način lijevaju betonske sekcije od 10 do 15 kubika a sekciju tešku na kopnu 10 tona pod morem pokreće samo jedan ronilac. Svaka tri dana niče novih 8 metara rive. U odnosu na klasičnu gradnju šteti se u radnoj snazi, vremenu i materijalu, a izbjegnuto je korištenje skela, dizalica i druge opreme. Gradnja uz pomoć nove tehnologije čak je za dvije trećine jeftinija

od klasične. U obalno—potporni zid ugradit će se 10.000 kubika betona, a velika ušteda postignuta je pravilnim usmjerenjem građevinskog iskopa s gradilišta Hotela »Punta« u Velom Lošinj. Naime nasip koji bi stajao oko 60 posto cjelokupne investicije dobiven je praktički besplatno jer je 50.000 kubika materijala iz Velog Lošinja prebačeno na gradilište budućeg terminala. Ne male uštede ostvarene su i u transportu jer je betonara smještena u neposrednoj blizini, u krugu brodogradilišta čiji stručnjaci Aldo Marušić, Serđo Španjol i nedavno umirovljeni Franko Franulović pružaju veliku pomoć, tehničku i savjetodavnu, ekipi izvođača radova rovinjskog »Aida Rismonda«.

M. K.

Prvih deset godina

Kako je mnogo, a kako malo vremena proteklo od onog prvog sastanka Uredničkog odbora, od onog prvog broja »Otočkog vjesnika« u rujnu 1979. godine. Od onog »Vjesnika« kojeg smo slagali na stolu za sjedenje kod predsjednika Skupštine općine. Od onog prvog uvodnika i prve krizaljke, od prvih suradnika, urednika i Savjeta. I sada, nakon jedne decenije trenutak je za malo slavlje. Zbog zadovoljstva učinjenim poslom, zbog nebrojenih priznanja, pismenih i usmenih naših otočana, gostiju iseljenika, zbog prikupljenog dragocjenog materijala i podataka oduzetih zaboravu. Zbog velikog entuzijazma i volonterskog napora, zbog priznanja Skupštine općine, zbog pokretanja Zavičajne biblioteke. I kao uvijek, u takvim prilikama, žal za neostvarenim. Zbog premalo otočana koji se ohrabre i napišu o svojim raz-

mišljanjima i željama, zbog neredovitog i rijetkog izlaženja, zbog nedovoljnog razumijevanja onih koji imaju i mogu pomoći, zbog posustajanja u zanosu i ambicijama.

Nakon jedne decenije izgleda kao da smo na početku. Neispisani papir kojeg treba ispuniti zanimljivošću, aktuelnim, potrebnim štivom. Informacijom za radnog čovjeka, za omladinca, za umirovljenika, za putnika namjernika. Izazova ima dosta i uvijek traže se suradnici i sponzori. I mnogo, mnogo upornosti, strpljivosti i stalnosti, a to nije ni lako, ni jednostavno. Pa, živjeli! Do idućeg desetljeća...

PREDSJEDNIK SAVJETA
»OTOČKOG VJESNIKA«
Julijano SOKOLIĆ

Protekli samodoprinos

Više od optimizma

Iako radovi na uređenju Doma kulture »Vladimir Nazor« nisu u cijelosti gotovi, dvorana sa svim svojim sadržajima polivalentnog korištenja može u cijelosti biti u funkciji već danas

Krajem rujna ove godine, nakon stanke od godinu dana, ponovno su stanovnici i gosti Malog Lošinja mogli ući u prostore djelomično preuređenog i rekonstruiranog kino-kazališta »Vladimir Nazor« u Malom Lošnju. Radovi na rekonstrukciji ovog objekta odvijali su se u više faza, sukcesivno kako su pristizala sredstva samodoprinos, o čemu je naš list obavještavao u više navrata. Na taj način ne samo da se sredstva nisu obezvrjeđivala, već je pravilnim usmjerenjem postignuto da se izgradi i opremi daleko veći dio objekta nego što su i najveći optimisti očekivali. Naime prilikom raspisivanja samodoprinos-a 1986. godine nije se računalo da će dospjeti sredstva za i makar djelomično uređenje i opremanje velike dvorane, međutim to je na kraju ipak uspjelo. Ova činjenica još više dobija na značenju kada se ima u vidu da je prilikom izvođenja radova utvrđeno da su međuspratna konstrukcija i krovšte iznad ulaznog dijela, te krovšte iznad velike dvorane, u veoma lošem stanju, tako da je bitno povećan obim naknadnih radova. Ova drvena konstrukcija je bila u izrazito lošem stanju prvenstveno u ležajevima u zidu, što nije bilo prethodno izloženo pogledu, sve dok se nije pristupilo rušenju. To je razlog što osnovni projekt nije predviđao zamjenu ovih konstruktivnih elemenata, stoga treba odati priznanje projektantima »Plana« iz Zagreba na promptnoj izradi potrebne dodatne tehničke dokumentacije, čime se nije bitno usporio tempo izgradnje.

Radovi su se odvijali u četiri faze i to slijedećim kronološkim redom:

— I faza — prva međufaza od početka listopada 1986. godine do polovine lipnja 1987. godine, te druga međufaza od polovine studenog do polovine prosinca 1987. g. U ovoj fazi prišlo se uređenju pozornice sa kompletnom scenškom rasvjetom, građevinski je definiran aneks kina, kao i prostori iza pozornice, gdje su izvršeni djelomično i neki obrtnički radovi (izolaterski, krovopokrivački, li-marski, stolarski — samo vanjska stolarija), te neki instalaterski radovi (I faza elektroinstalacija, vodovoda i kanalizacije).

— II faza — obuhvaća razdoblje od polovine rujna do kraja prosinca 1988. godine. Ovom fazom obuhvaćeni su radovi na prednjem ulaznom traktu objek-

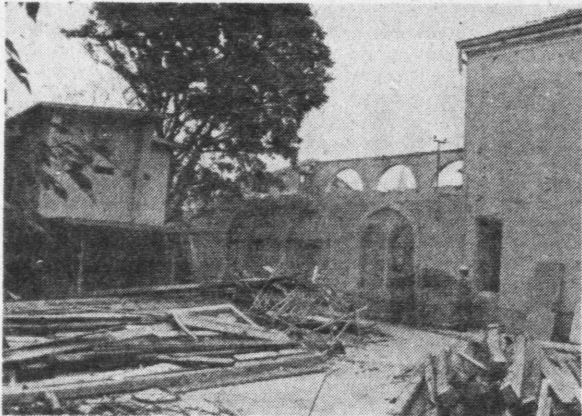
ta sa svim pratećim prostorima i komunikacijama za veliku dvoranu, sa svim tehničko — upravnim prostorima (projekcionu i ton kabina, kancelarije i sl.), kao i sa instalacionim postrojenjima (kotlovnica, prostor za postrojenje klima i ventilacijskih uređaja — bez opreme).

— III faza — obuhvaća period od kraja siječnja do kraja ožujka 1989. godine. Ovdje su obuhvaćeni radovi na rušenju i izgradnji nove krovne konstrukcije iznad velike dvorane, te djelomičnom uređenju i adaptaciji prostora aneksa kina, koji se treba višenamjenski koristiti za potrebe osnovne muzičke škole, svih sekcija KUD-a »Lošinj« (amatersko kazalište, lutkarsko kazalište, zbor, klapa, limena glazba, folklor) i foto — kino kluba. Ujedno su u ovoj fazi uglavnom definirani svi radovi na vodovodnoj instalaciji te odvodnji otpadnih i oborinskih voda.

— IV faza — odnosi se na period od polovine travnja do kraja srpnja 1989. godine, a ovdje su obuhvaćeni radovi na djelomičnom interijerskom uređenju i opremanju velike dvorane, djelomičnom uređenju prilaza objekta, te nastavku na uređenju aneksa kina.

Na kraju bi potcrtali nekoliko po našem mišljenju važnih momenata:

— Iako je priliv sredstava (u čitavom periodu samodoprinos-a 1986 — 1989. g.) bio usporeniji nego što je bila dinamika radova, uz pomoć svih sudionika u

izgradnji te posebno uz pomoć koju su pružili »Lošinjka plovidba«, »Jadranka«, filijala »Riječke banke«, SDK, Izvršno vijeće, Općinsko sindikalno vijeće i Mjesna zajednica Mali Lošinj, uspjelo se iznaći finansijsko premoštenje, čime je uspješno zaokružen i veći obim radova nego se to u početku očekivalo.

Tu posebno treba istaknuti ulogu aktivista iz Odbora za samodoprinos te doprinos i razumijevanje izvođača radova GRO »Građevinar« iz Malog Lošinja.

Uoči raspisivanja novog samodoprinos-a možemo konstatirati: iako radovi na uređenju Doma kulture »Vladimir Nazor« nisu u cijelosti gotovi, ovaj objekt sa svim svojim sadržajima u smislu polivalentnog korištenja, može u cijelosti biti u funkciji već danas.

To se najbolje vidjelo prilikom tjedna kulturnih događaja održanih od 21. rujna do 27. rujna ove godine kada je u organizaciji Narodnog sveučilišta održano niz uglavnom besplatnih kulturnih manifestacija za građanstvo Malog Lošinja. Isto tako i početkom listopada kada je otvorena redovana školska godina muzičke škole i aktivnosti KUD-a »Lošinj«, jedan veliki dio djece, omladine i starijih građana upoznao se sa mogućnostima polivalentnog korištenja Doma kulture. Dovođenjem svih radova (akustika, grijanje, ventilacija i sl.) na uređenju velike dvorane (za ukupno 360 posjetilaca) i male komorne dvorane (za cca 120 posjetilaca) koji su planirani u prvoj godini idućeg samodoprinos-a, cjelovito bi se uredio Dom kulture »Vladimir Nazor«.

D. Z.

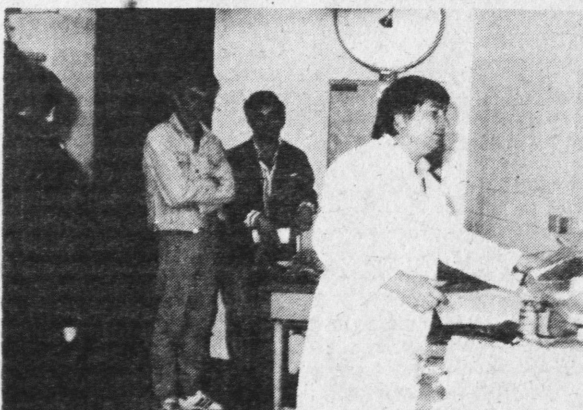
Usvojena Odluka o zanatstvu

S papira na djelo

Delegati triju vijeća Skupštine općine Cres — Lošinj usvojili su Odluku o osobnom radu u zanatstvu. Ovaj dokument zapravo je doraden i prečišćen tekst prethodne Odluke, a očekivan je sa dosta optimizma vezanog uz razvoj male privrede i dopunskog rada građana. Sam po sebi taj akt ne može mnogo učiniti ako se u njegovoj provedbi ne aktivira u većoj mjeri i općinski aparat. Hoće li do toga doći ostaje tek da se vidi, međutim vremena nema mnogo jer će u protivnom sve ostati tek »mrtvo slovo na papiru«. Odlukom se precizira zaista široka lepeza djelatnosti kojima se pojedinci mogu baviti kao redovnim ili dopunskim zanimanjem. U poduzem spisku obuhvaćeno je mnogo toga što u ovom trenutku nedostaje žiteljima i gostima Cresa i Lošinja a što bi se moglo kroz privatnu inicijativu omogućiti. Zanimanje postoji, bar se o njemu govori. Nadajmo se da se pojam male privrede neće i nadalje svoditi na birtije i neke osnovne zanatske djelatnosti, što se opet više nego dupliraju, bolje reći multipliciraju, dok opet postoje djelatnosti koje uopće nisu zastupljene pa građani s pravom negoduju. Treba li primjerice jednoj razvijenoj turističkoj sredini kakva je naša da se za usluge kemijske čišćenje ide čak u Rijeku ili nekamo drugdje? No, da skratimo — Odluka je izglasana, stupila je na snagu i čeka provedbu. A potezu su tražili odobrenja a potom odmah nadležni općinski organi i tek će se tada moći govoriti o efikasnom razvoju male privrede.

G. Purić

»Mrtvo slovo na papiru«
ili stvarni razvoj male
privrede Cresa i Lošinja

Za sada jedina privatna mesnica Duška Baljka. Hoće li ih biti više?
Snimio: D. Škvorc

OBNOVLJENA STARA LOŠINJSKA
LJEKARNA

FUNKCIONALNIJA RECEPTURA

Sa upravo dovršenim radovima okončana je prva faza. U drugoj treba urediti suvremeni laboratorij i skladište

Od studenog prošle godine pa do svibnja o. g., Ljekarna Mali Lošinj je radila u malom, nefunkcionalnom prostoru free-shopa Lošinj-ske plovidbe na Obali Maršala Tita. Za to vrijeme obnovljen je dio apoteke, završena prva faza preinaka.

Izvedene radove na adaptiranju ljekarne, financirali su: Ljekarna »Jadran« Rijeka, SIZ zdravstva Cres — Lošinj i dio sredstava je kao kredit posudila Dječija bolnica iz Velog Lošinja.

Građevinarski dio radova je izveo »Građevinar« iz Matulja a stolariju »Jedinstvo« iz Rijeke.

Stari namještaj iz apoteke je u Narodnom sveučilištu gdje čeka bolje dane jer u muzeju u Osoru nema mjesta za njega a u Malom Lošnju nema muzeja, iako bi već odavno trebao postojati bar što se tiče eksponata. Taj namještaj bi trebalo restaurirati i smjestiti u adekvatan prostor gdje će i dalje služiti svojoj svrsi. To bi mogla biti manja biljna apoteka za kojom postoji potreba i u kojoj bi se našli artikli koji nemaju svoje stalno mjesto niti u ponudi samoposluga niti ljekarni a inače su vrlo traženi. To su preparati Medexa, propolis, prirodni med, čajevi sa biljkama ovog podneblja i sl.

— Za suvremene uvjete rada i prostor i namještaj kojim smo se služili nije bio odgovarajući. Ovdje trebamo ljekarnu u kojoj će moći raditi istovremeno i po nekoliko radnika za recepturom a to do sada nismo mogli — bili su jednoglasni u ocjeni zaposleni u ljekarni.

Interijer novouređene ljekarne. snimio: D. Škvorc

Mira Čačić, ravnateljica, o »novoj ljekarni« kaže:

— Ovim što je sada završeno, zapravo je završena samo prva faza u izgradnji apoteke. Uređena je receptura i kancelarija. U drugoj fazi treba napraviti laboratorij, skladište, garderobu sa sanitarijama. Sada još ne znamo kada će se realizirati druga faza jer Ljekarna »Jadran« nemaju sredstava za ovaj posao.

Novi dio, nova receptura je vrlo funkcionalna i lijepa ali je ostali prostor i bio i ostaje problem. U drugoj fazi bi trebali dobiti aseptičku komoru za izradu očnih kapi, sterilizator, mali analitički laboratorij za analizu supstanci, hlađenje vitrine za antibiotske preparate, supozitorije i sl. Također moramo riješiti pitanje skladištenja robe jer za ljetne mjesecima smo prisiljeni uzeti znatne količine lijekova koje jedva imamo gdje smjestiti a tu su još i dijetetika, dječja kozmetika i drugo za djecu, hrana, zavojni materijali, materijal za dezinfekciju... a sve to moramo imati.

Zato treba ozbiljno i vrlo skoro razmotriti mogućnost proširenja apoteke.

Trenutno u ljekarni radi dvanaest ljudi raspoređenih u dvije smjene. Na recepturi može raditi i po 5 — 6 radnika a mogu se postaviti i tri kase pa čemo, uz zaposlenje sezonskog kadra, ove sezone biti spremniji za rad.

Problem apoteke u Malom Lošnju nije riješen ovim što smo dobili adaptiranjem recepture a da se i ne govori o prostoru koji će nam biti potreban za koju godinu.

Kolektiv ljekarne ovom prilikom se želi zahvaliti svima onima koji su nam pomogli u realizaciji adaptacije ljekarne a posebno drugu Ivi Jurekoviću, direktoru OOUR-a »Turizam« Lošinj-ske plovidbe, koji nam je izašao u susret pa smo dobili prostor za rad dok se ljekarna adaptirala. Bilo bi lijepo kad bismo imali više ovakvih ljudi na našem otoku.

Željka Bohaček — Šulović

Prvi puta radio-program na otočju

Efekti očigledni

Nakon eksperimentalnog lokalnog radio-programa valja pričati ozbiljnim razgovorima o ustanovljavanju stalne lokalne radio-stanice, itekako značajne za turizam i stanovnike otoka

»Ovdje radio Lošinj — radio Brod, na valnoj dužini 106,9 Mhz«

Je li moguće!? pitali su se mnogi. Kakvo iznenađenje! — komentirali su drugi nazivajući susjede i prijatelje. Započela je radom neka čudna stanica! Ovo mi je novi štos radi samodoprinosu, no svedjedno se rado sluša — odmahivali su treći.

To su komentari u ponedjeljak 23. listopada a osam dana kasnije, također ponedjeljak 30. oproštajni uzdasi: Šteta, upravo smo se navikli na poslijepodnevni program i čakulu i već odoše. Dok to nismo osjetili, nikom ništa. Sada bi bilo lijepo da imademo i radio stanicu. Kako se lako postaje ovisnik.

Ljetos su u našem gradu iz Slavenskog Broda nastupala dva značajna sastava, Tamburaški orkestar i Folklorni ansambl sa zapaženom kvalitetom programa koji daje vizu za narednu sezonu. U vodstvu gostiju bio je i Branko Penić, direktor informativne ustanove »Brodski list« i »Radio Brod«, poduzetni radnik. Iznio je prijedlog o mogućoj suradnji u izdavačkoj djelatnosti do lociranja radio stanice.

Kad je komisija za propagandu ovogodišnjeg samodoprinosu tražila nove puteve utjecaja, ocijenila je da nam treba nešto novo, nešto što ne zamara, što osvježava i što je dostupno. Nazvali smo Brođane: Rekli smo: »Dajemo vam priliku da vaš prijedlog pretvorimo u pravi poslovni odnos, instalirajte radio stanicu i pokrenite eksperimentalni program«. Nekoliko dana nakon toga dobili smo pozitivan odgovor. Ostalo je poznato većini građana Lošinja. Radio valovi ovih karakteristika nisu mogli doprinijeti do creskog područja. Prateći učinak eksperimentalnog sedmodnevnog programa, očit je. Primljen je sa zadovoljstvom i priželjivanjem da se poradi na uspostavljanju stalne radio stanice.

To je zadatak koji traži vrlo stručni pristup sa svih aspekata — od tehničke opremljenosti i releja koji će pokriti naše područje u cjelini, sposobnu ekipu i novčana sredstva. Iskustvo naših gostiju pokazuje da 80% sredstava za redovnu djelatnost može se osiguravati slobodnom razmjenu usluga.

Koje su moguće koristi stalnog radio programa na našem turističkom području, može se naslutiti. Na otoku Braču, radio stanica je najcjenjenija ustanova, jasno zahvaljujući osobi koja tom sredstvu daje pravo obilježje i u kojem nalazi svatko po neko zadovoljstvo. Za predpostaviti je da će se ove zime pripremiti rasprava o mogućoj organizaciji ljetnog radio programa na duže razdoblje u kojem bi poseban interes našla turistička privreda u širem smislu, od poduzeća do domaćice. Tek nakon te faze i ocjene trebalo bi odabrati trajnija rješenja za naše specifične prilike. Ekipa u sastavu Branko Penić glavni urednik, Karolina Bogner i Dražen Kasun reporteri, te Franjo Herceg tehničko vodstvo dokazala je da se program može efikasno organizirati. Bez dvojbe je da je Radio Lošinj — Radio Brod pomogao u predočavanju cilja samodoprinosu koji je usprkos težim ekonomskim prilikama prihvaćen od građana u većem postotku no prošli. Istina za djecu je teško reći »ne«, ali ipak 95% od izašlih na glasanje reklo je »DA«. Stoga zahvalnost našim gostima!

F. Manzoni

Uveden novi samodoprinos

Ovaj put za 21. stoljeće

Odaziv radnih ljudi i stanovništva u svih 14. mjesnih zajednica bio izuzetno velik, što potvrđuje opravdanost realizacije predloženih programa

Referendum o uvođenju novog, sedmog samodoprinosu na području općine Cres-Lošinj premašio je sva očekivanja. Gotovo u svim mjesnim zajednicama odaziv građana je bio visok, često i viši nego prilikom raspisivanja prošlog samodoprinosu prije tri godine. Ova činjenica o izlasku velikog broja stanovnika na birališta dobija još više na značaju kada se uzme u obzir da je u većim turističkim organizacijama započela sezona godišnjih odmora, te je određen broj glasača odsutan. Samodoprinos je u Malom Lošinj raspisan za idućih pet godina, to znači za razdoblje od studenog 1989. do listopada 1994. godine, a za ostale mjesne zajednice za iduće tri godine. Sigurno je da je najveće zanimanje usmjereno na najveću mjesnu zajednicu, otočko središte Mali Lošinj, gdje je u programu ponudena izgradnja nove zgrade osnovne škole, te dovršetak uređenja Doma kulture »Vladimir Nazor«. Za dovršenje kino-kazališta »Vladimir Nazor« izdvajala bi se sredstva prvu godinu, znači do listopada 1990. godine, dok bi se preostale četiri godine sredstva izdvajala za osnovnu školu. Prema programu u dosadašnjem kinu »V. Nazor« dovršilo bi se uređenje velike dvorane za cca 360 posjetilaca, mala dvorana za cca 120 posjetilaca, te ostali prateći prostori, čime bi ovaj objekt stekao status doma kulture. Tu bi se odvijale razne manifestacije, te rad svih sekcija KUD-a »Lošinj«, te Osnovne muzičke škole, čime se dobija polivalentni kulturni centar kao središte okupljanja i zadovoljavanja kulturnih potreba omladine i cjelokupnog građanstva. Ovaj bi prostor po svojim funkcijama trebao biti komplementaran sa novom osnovnom školom, čija je lokacija predviđena relativno blizu, između COUO »Veljko Vlahović« i spor-

tske dvorane »Hrvoje Macanović«. Novoplanirana osnovna škola trebala bi imati prema projektnom programu cca 2.800 m² netto površine, za cca 1200 učenika u dvije smjene, a aproksimativna procjena konačnih troškova izgradnje je cca 3.500.000 USD.

Da bi samodoprinos bio prihvaćen potrebno je da »za« glasa više od polovine ukupno upisanih birača, pa je organizatorima bilo itekako stalo da se što više ljudi odazove glasanju. U Malom Lošinj je na biralište izašlo 2.440 birača što je 77% od broja upisanih. Od toga je svog glas »za« dalo izvanredno visokih 95% od broja prisutnih, odnosno 73% od broja upisanih birača. Dovoljno je spomenuti da je pred tri godine, u daleko boljim ukupnim okolnosti-

ma, biralištu pristupilo za 10% manje birača. Sigurno je ovakvom visokom postotku doprinio i pokusni rad Radio Lošinja — radio Broda, koji je u toku jednodnevnog emitiranja detaljno informirao građanstvo o sadržaju i potrebi raspisa sedmog samodoprinosu.

U Cresu je izgradnja jaslica izglasana sa 78,5% glasova »za« dok je dječji vrtić u Velom Lošinj, za koji se sredstva prikupljaju već šest godina u dva prethodna samodoprinosu, opet dobio podršku izvanredno visokog broja upisanih birača — tj. 73%. Samodoprinos je uspio i na području ostalih mjesnih zajednica, koje će sredstva prikupljena tim načinom upotrijebiti za izgradnju i unapređenje mjesne komunalne infrastrukture, te ostalih

sadržaja. Na Ilokvu »za« je glasalo 77%, na Susku 83%, a na Unijama 76%. U Čunskom koji svoja sredstva pridružuje programu izgradnje osnovne škole u Malom Lošinj je »za« glasalo 77% u Martinšćici 78%, u Orlecu 95%, u Valunu 85%, u Lubenicama 91%, Dragozetićima 78%, u Nerezinama 59%, te u Punta Križa svih 100% upisanih birača.

Na kraju ponovimo još jednom da je odaziv radnih ljudi i stanovnika svih 14 mjesnih zajednica (u Osoru i Belom nije bilo referenduma) bio visok i iznad očekivanja, što potvrđuje opravdanost i potrebu za izgradnjom ovakvih objekata društvenog standarda, a ujedno i obavezuje sve učesnike da se ovi programi i realiziraju.

D. Zorović

Prikaz programa mjesnih samodoprinosu u 14. mjesnih zajednica

1. ILOVİK (8. 10. 89.)
2. VELI LOŠINJ (20. 10. 89.)
3. MALI LOŠINJ (16. 10. 89.)
4. ČUNSKI (19. 10. 89.)
5. SUSAK (15. 10. 89.)
6. UNIJE (20. 10. 89.)
7. NEREZINE (20. 10. 89.)
8. PUNTA KRIŽA (20. 10. 89.)
9. ORLEC (21. 10. 89.)
10. VALUN (7. 10. 89.)
11. LUBENICE (14. 10. 89.)
12. MARTINŠĆICA (21. 10. 89.)
13. CRES (09. 10. 89.)
14. DRAGOZETIĆI (15. 10. 89.)

Dovršenje uređenja prostorija za Turističko društvo, Mjesnu zajednicu i ambulantu.
Izgradnja dječjeg vrtića — uređenje mjesne komunalne infrastrukture
Izgradnja I faze nove zgrade Osnovne škole.
Dovršnje Doma kulture prikupljenim sredstvima do 31. listopada 1990. godine.
Izgradnja I faze zgrade Osnovne škole.
Dovršnje Doma kulture prikupljenim sredstvima do 31. listopada 1990. godine.
Uređenje i izgradnja mjesne komunalne infrastrukture prema programu mjesne zajednice.
Uređenje i popravak rive.

Uređenje i adaptacija Doma kulture u Nerezinama.
Uređenje i izgradnja mjesne komunalne infrastrukture prema programu mjesne zajednice.
Izgradnja ceste Orlec — raskršće regionalne ceste Želežna.
Uređenje seoskih puteva.
Uređenje i izgradnja mjesne komunalne infrastrukture.

Uređenje i izgradnja mjesne komunalne infrastrukture.

Uređenje mjesne infrastrukture po programu mjesne zajednice.
Izgradnja dječjih jaslica.

Uređenje i izgradnja komunalne infrastrukture u mjesnoj zajednici.

Razmišljanja i inicijative

Gdje je Turističko društvo Malog Lošinja?

Ukoliko se želi obnoviti rad Turističkog društva, nužno je imenovati tajnika — profesionalca

Turističko društvo u Malom Lošinj je vrlo staro društvo. Prije nekoliko godina slavilo je 100. godišnjicu osnivanja. U tu svrhu je bila organizirana cjelodnevna velika gradska fešta. Upravni odbor Turističkog društva to nije organizirao, jer se nije niti sastao u zadnje četiri godine. A fešta je bila veličanstvena!

Početak djelovanja Turističkog društva datira sa kraja prošlog stoljeća. U to vrijeme je ondašnja nauka u Beču ukazala na značaj utjecaja klime i mora na zdravlje čovjeka i »narčito ukazala« na pogodnosti otoka Lošinja.

Iz početka su tu dolazili gosti iz Beča, iz Austrije — »visoki« pacijenti, potom i drugi. Već u to vrijeme, krajem XIX. stoljeća, ovdje se grade ljetnikovci, uređuju kupališta i započinje se sa pošumljavanjem. Tome je doprinijelo i zapuštanje poljoprivrede, nastajanje vinograda. Dakle, u to vrijeme dolazi do stanovitog prestrukturiranja privrede; od prvotna pomorstva i razvoja turizma.

Nakon prvih značajnijih turističkih posjeta oko 1900. niču i prvi hoteli.

A onda, poslije I. svjetskog rata, još izvjesno vrijeme traje ekspanzija turizma a iza toga započinje stagnacija. Tako je to bilo do šezdesetih godina. Tada se počinje sa nekim novogradnjama. U Malom Lošinj 1966. godine gradi se »Bellevue«, a potom niču autokampovi, pa hoteli »Aurora« i »Vespera«.

Turizam je prerastao u najjaču privrednu granu. Iz njego-

ve akumulacije se, kao nužnost njegovog razvoja, gradi vodovod, dalekovod, cesta se asfaltira i proširuje, rade se trajektna pristaništa, benzinske pumpe, škola, dom zdravlja, turističke agencije se otvaraju...

Do osnivanja mjesnih zajednica, u Malom Lošinj je većina uspješno djelovalo Turističko društvo Mali Lošinj. Imalo je velik značaj i kao agencija, imalo je svoju recepciju, mjenjačnicu, vodilo poslove kućne radinosti.

Osnivanjem Mjesne zajednice Mali Lošinj, radna zajednica Mjesne zajednice spaja se sa Turističkim društvom, te u svoje okrilje preuzima i poslove i radne ljude koji su bili zaposleni u Turističkom društvu. Zaposleni u Mjesnoj zajednici u novim uvlovima djeluju pod imenom Mjesne zajednice, a Turističko društvo se prestaje spominjati. Neke aktivnosti su preuzele »Jadranka«, »Lošinska plovidba«, »Kvarner-ekspres«, a ostale poslove sa radili zaposleni radnici u Mjesnoj zajednici, koji nisu tražili nikakvu pomoć od volontera iz Upravnog odbora Turističkog saveza, a koji bi, sigurno, kao entuzijasti i volonteri pomogli koliko toliko da djelatnost koja je obavljena bude obavljena na najbolji način.

Navedenu pojavu nije primjećivao ni Turistički savez općine, a ni drugi faktori u Malom Lošinj koji imaju utjecaj na aktivnosti turizma u Malom Lošinj.

Turistički rad u Malom Lošinj i opće stanje turizma, gledano sadašnjim okom, ili bolje

Fotografija Trga Moše Pijade koju je snimio D Škvorc, ukazuje da bi Turističko društvo grada Malog Lošinja imalo što raditi...

rečeno dosadašnjim, nije loše ocijenjeno u našoj komuni a i u široj zajednici. Tako Mali Lošinj 1987.g. postaje šampion turizma. A izvršni odbor Turističkog društva još uvijek u tome ne učestvuje. I spomenuta turistička fešta je dobro organizirana, ali možda je moglo biti učinjeno još i bolje.

Konačno, poslije ove velike fešte oko šampiona turizma, u organima Mjesne zajednice Mali Lošinj došlo se do zaključka da vrlo staro Turističko društvo iz Malog Lošinja treba revitalizirati, organizirati tako da može ponovo postati aktivno društvo, jer za to ima bolje pretpostavke nego ijedno drugo turističko društvo u Komuni. Glavnina kadrova koji o turizmu dosta znaju i koji su voljni svojim radom doprinijeti tom oživljavanju, na dohvrat su ruke; većina je tu u Malom Lošinj.

Ali, rečeno je, kao prvo, da obnovljeno Turističko društvo

mora imati barem jednog čovjeka u stalnom radnom odnosu, koji će se profesionalno baviti radom Turističkog društva. Zaključeno je da to za sada bude profesionalni tajnik društva, koji ne mora nužno biti član izvršnog odbora društva.

Nedavno su nam bili ovdje u gostima, na njihovu inicijativu, predstavnici Turističkog saveza četiri turistička društva sa Krka. Ta četiri njihova društva imaju tajnike profesionalce, a neka i po još kojeg radnika u stalnom radnom odnosu.

Poznato je, da i u drugim općinama ove regije ima jakih turističkih društava

Uzmimo ih sebi za uzor. S njima su izmijenjena iskustva. Sada se sa Krčanima o svemu otvoreno razgovaralo. Čulo se mnogo dobrih i praktičnih prijedloga i donijelo nekoliko određenih zaključaka. Nadati se je da će i ovdje biti rezultata

Krešimir Borčić

Izveštaj sa puta

Susak s one strane Atlantika

Na poziv iseljenika sa Susaka Julijano Sokolić, predsjednik Skupštine Cres — Lošinj, obavio je posjet i pripremio za »Otočki vjesnik« kratak prilog

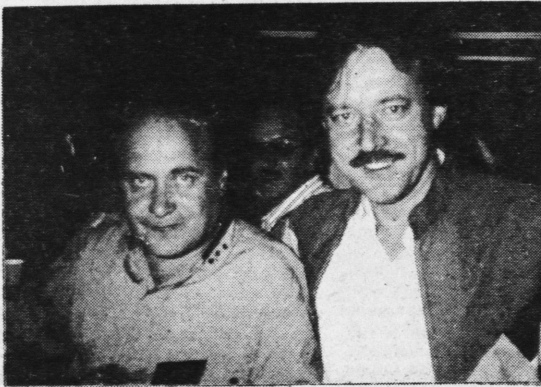
Klub Susak klupa

Klub Susak klupa — Nedjeljna tombola

U velegradu, kuli babilonskoj kao što je New York, odjednom se nadoh na Susku, među Sujčanima, mladima i starima, ženama i omladinom. Tog nedjeljnog popodneva, naime, bio je na programu obilazak klubova Sujčana na Fairview u New Jerseyu, kao i posjeta nedjeljnom plesu Bruna Morina. Kažem na programu, jer je čitavo putovanje i boravak u Sjedinjenim Državama trebalo detaljno planirati ukoliko sam želio za dva tjedna planirati vidjeti, razgovarati i odgovoriti. Nedjelja je najbolji dan za susret sa Suskom s one strane Atlantika, jer su tada na okupu svi oni koji žive za Društvo Sv. Nikole (St. Nicholas Society) i Susak Klupa club. Prvi je nastao iz ljute potrebe za održanjem u teškim danima ekonomske krize tridesetih godina koja je nemilosrdno pogodila i naše iseljenike, pa su svi, po svojim mjestima osnivali potporna društva, čuvene Susajde (od engl. Society). Danas su se prilike promijenile, ali ovo društvo živi među Sujčanima kao nekad i tog nedjeljnog popodneva zatekao sam tu mnogo našeg otočkog svijeta, dakako mahom sa Suska. Onih iseljenika koji su tamo još od početka stoljeća do onih koji su otišli prilikom najnovijeg egzodusa početkom šezdesetih godina i koji najčešće i posjećuju zavičajni otok. Dakako to je bila prilika za upoznavanje sa predsjednikom društva Johnom Mattsichem kod kojeg sam dobio i osnovne informacije o broju članstva, aktivnostima i uspjesima. Bartenderi volonteri posluživali su dobre

Nick Morin (lijevo) i Bruno Picinic, predsjednik Susak klupa

kaliifornijske gemište, dok je većina posjetilaca igrala karte.

Sa Johnom Picinićem — Lovrom, koji mi je bio to popodne vodičem, prešli smo preko puta Walker streeta i već ulazimo u prostorije kluba Susak klupa. Tu se nalazi mladi svijet i tu nalazim stare znance iz prijašnjih susreta prilikom dolaska ovih ljudi na Susak. Iz dočeka na aerodromima, iz proslava Dana iseljenika, iz aktivnosti u Matici iseljenika Zajednice općina Rijeka. Tu su bili Nick Morin, bivši, i Bruno Picinic, sadašnji predsjednik kluba i mnogi drugi s kojima sam razgovarao, koliko je, u tom općem pozdravljanju i nazdravljanju, uopće bilo moguće razmijeniti mišljenja i prijedloge za daljnju suradnju sa Maticom, sa opći-

nom, mjesnom zajednicom. Posebno sam bio iznenađen, a mislim i one, kada sam na prvom katu u istom klubu zatekao Sujčance na redovnoj i tradicionalnoj nedjeljnoj tomboli.

Iz ovih susreta sam za trajno sjećanje uspio sačuvati i uvećati foto snimke koji će biti izvešteni na Susku, u Klubu iseljenika osnovanog prije dvije godine.

Bilo je već i vrijeme za posjet Brunovom plesu u podrumu St. John the Baptist (Ivan Krstitelj), kojim se slavio Mother's Day (Majčin dan), a ujedno i prikupljali priloge za pomoć don Neviju, koji je teško obolio. Pino Morin je na ulazu naplaćivao po sedam dolara, bar je radio besprijekorno, mame su brižljivo motrile svoje kćerke i sinove, a ti mladi su se za-

bavljali i nisu mnogo marili što ja obilazim i snimam. A da je i ova generacija Sujčanima puna zgodnih i simpatičnih djevojaka nije bilo teško utvrditi pa je i vrijeme brzo odmicalo. I bio sam već na pola puta svog boravka među Sujčanima. Boravka i putovanja koje je upriličeno u okviru postdiplomskog studija i projekata »Revitalizacija otoka Suska«, a koji ne bi bio ni potpun ni dorečen bez ovih susreta i razgovora. A koji opet ne bi bio realiziran da nije prijevozom pomogla kompanija Pan American Airways preko našeg otočanina Ivana Deželića, direktora prodaje za SSSR, Austriju i istočnu Evropu. Dakako, ni bez Sansego Soccer kluba i njenog predsjednika Bruna Morina, koji se pobrinuo za smještaj, i za još štošta drugo. Konačno, mislim da upravo njemu moram zahvaliti i moje posebno zanimanje za Susak i za sudbinu ovih ljudi. Čovjek u životu sretne bezbroj ljudi, a među tim ljudima naiđe na pojedine i vrlo rijetke osobe s kojima od prve nađe zajednički jezik i sporazumjevanje nije plod uvjerenja, već je svaka akcija razumljiva sama po sebi i dogovor se sastoji samo u optimaliziranju onoga što se osjeća, želi i može.

O svom putovanju moglo bi se i trebalo pisati i opširnije i obuhvatnije, ali to čemo ostaviti za drugi put. Ovdje sam nastojao približiti ono što može u novinu i što treba zabilježiti da bi se otkrulo zaboravu. Pa tako ne smijem zaboraviti da je bilo prilikom pomenutih susreta, a osobito i prilikom zajedničke večere u restoranu Meson Madrid na Palisade

Bruno Morin, predsjednik S. C. HOBOKEN N. Y.

Park (kad je rečeno da je to prvi zajednički susret svih klubova Sujčana) dosta govoreno i o knjizi koja bi se mogla i trebala sačiniti na temelju mojih istraživanja i magistarskog rada, a prilagođena interesu i potrebama osobito mladih generacija kojima otok pradjedova, djedova i otaca izgleda kao jedna daleka nestvarna brodica koja plovi mirnim vodama sunčanog mora, Jadranskog mora, i kojeg bi im trebalo približiti. Zbog svega što su naslijedili, svjesno i nesvjesno od tog mora, otoka i djedova, pa i zbog toga da se mogu ponositi u novom svijetu svojim porjekom, poviješću i kulturnim jedinstvenog osebnog i po mnogo čemu neobičnog otoka i života na njemu.

Ukoliko se realizira ova knjiga, ukoliko se omogući ulaganje u sadržaje koji su iseljenicima zanimljivi i probitačni, ukoliko uspije Vatroslav Mimica snimiti film, ako, na kraju krajeva, ostvarimo samo djelić želja i planova, onda moje putovanje poprima životvorni oblik već prije cjelovite i konačne obnove života na otoku Susku.

JULIJANO SOKOLIĆ

JADRANKA
MALI LOŠINJ
TURIST
BIRO

LOŠINJ
Champion of tourism '87

Stanodavci novin kapaciteta Zagazina, Privlake, Poljane i ostali, novoootvoreni Turist biro — Zagazine, nudi vam suradnju putem Agencija sa garancijom od 90 dana uz vrlo atraktivne cijene u Dem.

Ugovaranje će se obavljati u Turist birou Mali Lošinj

OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI

● Šta misle gosti?

Turistički radnici Lošinja sve češće ispituju čudi gostiju. Ovaj put anketom se istražilo raspoloženje gostiju spram noćnog života koji mu se nudi. Hvale vrijedan potez turističkih stratega »Jadranske« mogao bi — i trebao — biti putokaz i ostalim subjektima organiziranja života — ne samo noćnog, ne samo gostiju i ne samo u vrijeme špice turističke sezone. Evo nekoliko pitanja za koja se najbolja rješenja mogu izabrati respektirajući anketu — regulacija gradskog prometa; opskrba otočana; komunalna čistoća; namjensko korištenje javnih površina; stimuliranje tzv. malog privatnog privredništva; povezivanje otoka s kopnom itd. Puno je — zapravo — pitanja od šireg (pa i najšireg) društvenog značaja na koja se — na žalost — daju ishitroni odgovori od strane uskih (premda formalnih, ipak, ekskluzivnih) krugova. Anketa je najprimjereniji način da se kvalitetno ispita javno mnijenje o javnim problemima. Stoga konkretno predložimo: javne službe javnih organa ove Komune, upoznajete iskustvo »Jadranske« i primjenite ga u praksi. Time ćete i vi — koji službuju interesu i potrebi organiziranijeg života na ovim otočkim prostorima, kao i mi

koji vaša rješenja konzumiramo — biti zadovoljniji, a svaki upit vezan za odgovore (i odgovornost) o standardu zajedničkog življenja imat će svoju logičku konstrukciju i ujedno prihvatljiv odgovor...

● Nek se jaje izrodi u pile, a pile u koku

Ljeto je. Srpanj i kolovoz (juli i august) u Lošinj. Neki poznavatelji i motrioci lokalnih turističkih kretanja, posljednjih godina mjere uspješnost prema broju ljudi na tzv. gradskim feštama. Za njih je posebno značajna centralna fešta pod nazivom »August u Lošinj«. I bila je fešta, u stalnom kao i prethodne u ovoj godini, odnosno, sve prethodne do sada. Za neke (druge mnoge) ipak je ovaj puta bilo mnogo novoga. Možda zbog toga što se u nedostatku sadržajne koncepcije prišlo razbuđivanju lošinskog augustovske noći pravim vatrometom. Novinski izvjestioci o tome zabilježiše: »Na vrhuncu predstave, oko 22.30 sati, kada je počeo veličanstven vatromet i kada su se oglasile sirene sa svih naših brodova u luci, na obje rive u Malom Lošinj okupilo se više od deset tisuća posjetilaca«. Drugi, pak, članak upozna nas s poduhvatom jednog od

poznatijih lošinskih ugostitelja koji je poznat, navodi se, po dobroj kuhinji ali i po najvećem porezu u SRH kojeg je u jednoj godini uplatio, te osobito po tome da je »upravo za lošinskog gradskog feštu uplatio iznos od 35 milijuna dinara za veliki vatromet koji treba uveličati ovaj već malo stereotipni događaj«. Tako će brojni turisti i mještani uz već uobičajene ugostiteljske usluge na otvorenom i dobar kulturno-umjetnički program moći uživati i u atraktivnom vatrometu«. Dakle, cijelom svijetu, tj. tisućama gostiju na veselje, ponajviše klicima na radost.

Vatrometom razbij istovjetnost fešti. Formula za fešte — jedna s vatrometom, druga bez, treća sa, četvrta bez... itd. Kad i to postane stereotipno, tada sve ponoviti!

Dobronamjerni sve ove primjedbe, nadajmo se, neće valjda shvatiti kao zloću; zluradost je nepoželjna u ovim novinama. Dapače, namjera nam je pohvaliti svakog tko pravovremeno uočava stereotipije, monotoničnost i banalnost ovakvih masovnih turističkih priredbi. Toga će manje biti tek kad se zaigrabi bogata tradicija življenja ovog otočnog i mediteranskog gradića, kad se kultivirano i civilizacijski potpuno dorađeno nametne kao osnovno tkivo ponude turističkih noći

u Malom Lošinj (u augustu, u julu, u rujnu, u septembru...). A nije da se nema što nuditi, pogotovo ako se 35 milijuna tako olako — kao za vatromet — sabire. Neka to potkrijepe i riječi šefa »Histriona«, poznatog i priznatog glumca Zlatka Viteza izrečene neposredno poslije svoje predstave igrane iste noći — »Eh kad bi kultura otočana za svojih pet ili deset minuta bljeska u ovoj prekrasnoj lošinskog noći mogla inkasirati 35 milijuna, gdje bi vam bio kraj...«. Prisutni se nasmiješe i pozele da jaje s vatrometom izrodi pile — koku koja će umnažati i bogatiti život itekako neophodnih noćnih fešti turističkog Lošinja.

● Duhovno bogatiji izleti

Premda su lica turističkih radnika nešto kisellija i zabrinutija nego prošlih godina, zbog — pretpostavljate — manjeg broja gostiju, »izletničari« (turistički radnici koji organiziraju izletničku djelatnost) ove godine postižu puno bolje rezultate nego lani. Iz Lošinja se najčešće kreće za Susak, a iz Cresa za Valun. Da izleti imaju određenu vrijednost za ukupnu turističku ponudu vidi se i po tome što se za svaku novu turističku sezonu rade

novi i sadržajniji izleti. Tako su se pored Suska, Ilovika, Punta Križe i Osora, lošinskim gostima ovog ljeta nudili aranžmani ka Unijama, Silbi, Pagu, Rabu i otočičima Orjule. Svemu ovome valja još dodati hidroglišere koji su vozili do Zadra, Dubrovnika, Venecije i Kornata.

Kad već postoji ovako dobro razgranata »izletnička infrastruktura«, valjalo bi napraviti još korak dalje — prije svega u obogaćenju sadržajnosti ponude za šest, osam ili više sati trajanja izleta. Budući da za popunu izletničke obdanice nije dovoljan samo bife i animirani glazbenik, potrebno je ponešto izabrati i iz ormara bogate kulturno-povijesne baštine i nuditi poznavanje (radi ukazivanja) bogatstva prirodnim ljepotama obdarenog prostora.

Zajedničko ulaganje »kulturnjaka« i »izletničara« je dakle, itekako poželjno, a korist bi svakako bila trostrana. Izletnik bi konačno, mogao pričati gdje je bio i šta je vidio; organizatori izleta bi imali osnove učvrstiti cijenu, te je sa zadovoljstvom i ponosom nuditi zainteresiranima, a »kulturnjaci« (djelatnici u kulturi) bi materijalnije osjetili svoje prisustvo (rad i značaj) u ovakvom istaknutom turističkom prostoru. Hoće li takvog, trostranog zadovoljstva biti — imat će se vidjeti slijedeće turističke (izletničke) godine.

Jubilej drevnog Osora

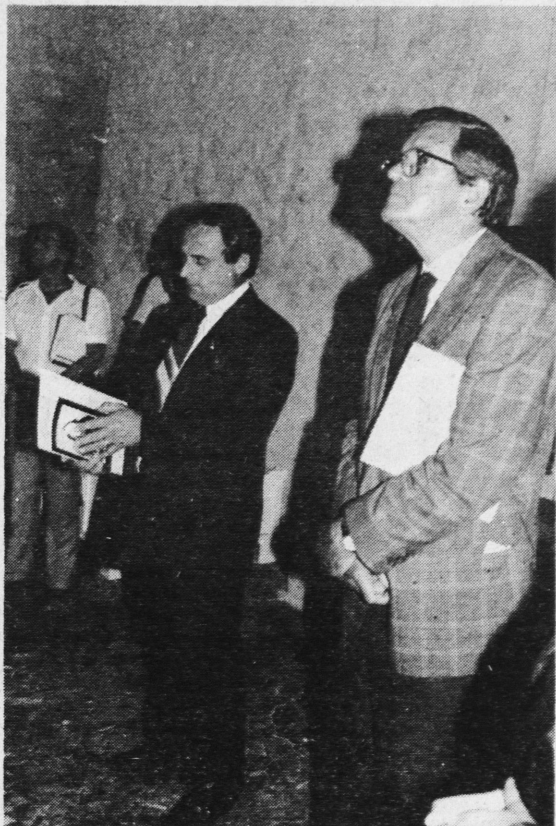
Sto godina Arheološke zbirke

Pod pokroviteljstvom JAZU, u Osoru obilježena obljetnica Arheološke zbirke četvorodnevni znanstvenim skupom

Obilježavajući 100. obljetnicu osnivanja Arheološke zbirke Osor, pod pokroviteljstvom JAZU organiziran je krajem rujna četvorodnevni znanstveni skup u Osoru. Organizatori kompletnog programa obilježavanja ove vrijedne godišnjice bili su Zavod za arheologiju JAZU, Skupština općine Cres-Lošinj, Krčka biskupija – Krk i Mjesna zajednica Osor.

Pored znanstvenog skupa u četiri dana programa prezentirana je izložba restauratorskog zavoda Hrvatske pod nazivom »Revitalizacija osorskih spomenika kulture«, te likovna izložba radova vezanih uz Osor, slikara i grafičara Branka Vujanovića i Zdenke Pozaić iz Zagreba, te slikara iz Velog Lošinja Nenada Levingera. U sklopu obilježavanja 100. obljetnice Arheološke zbirke održana je liturgijska komemoracija Ivanu Kvirinu Bolmarčiću, utemeljitelju osorske arheološke zbirke, kojem je otkriveno poprsje – rad akademskog kipara Jože Marinovića.

U radu znanstvenog skupa sudjelovalo je veći broj uglednih znanstvenika sa veoma interesantnim temama. O kulturno-povijesnom značenju grada Osora pročitano je saopćenje Andra Mohorovičića, koji na žalost skupu nije mogao neposredno prisustvovati. Franjo Veličić je govorio o životu i radu Ivana Kvirina Bolmarčića. O arheološkoj stratigrafiji Osora izvjestila je Aleksandra Faber, a posebno zanimljivo je bilo predavanje Branka Fučića o staroj osorskoj katedrali. Marin Zaninović govorio je o Apsoru (Osoru) i Cressu (Cresu) na starom jadranskom putu, dok je Nenad Cambi podnio saopćenje o antičkim skulpturama s otoka Cresa. Enver Imamović održao je predavanje o tragovima rimskih vila rustika na cresko-lošinjском otočju, a Mate Suić o mjestu Porozine. O sjevernojadranskoj predromaničkoj gorovio je Željko Rapaić, Miljenko Jurković o Benediktinskoj opatiji sv. Petra u Osoru, a

Predsjednik Skupštine općine Cres-Lošinj Julijano Sokolić upravo otvara prigodnu izložbu Branka Vujanovića, Zdenke Pozaić i Nenada Levingera upriličene povodom jubileja Arheološke zbirke Osor u gradskoj loggi

J. Bačić

Anton Benvin je posebno interesantno predavanje održao o srodnicima čuvenog osorskog simbola vjere. Miho Demović je skup izvjestio o osorskom evanđelistaru, Lujo Margetić o nekim vijestima o Osoru iz 11. st., a Nikola Crnković je govorio o Hrvatima i Romanima na osorskom prostoru do 15. stoljeća.

Posebno je interesa pobudilo predavanje Petra Šimunovića vezano uz toponimiju Cresa i Lošinja. O hrvatskim kamenim spomenicima kao spomenicima hrvatske književnosti svoj rad je saopćio Josip Bratulić, dok je o glagoljaštvu govorio Slavko Kovačić. Danilo Klen je napisao rad vezan za požupre i požupe

crkva i bratovština na Cresu-Osoru, dok je Mile Bogović govorio o Mateju Soviću i njegovom radu na izdavanju glagoljskih knjiga. O dekretima osorsko-creskih sinoda iz 1680. i 1696. g. govorio je Tomislav Mrkonjić. Enio Stipčević je podnio saopćenje o najstarijim osorskim glazbenim spomenicima, dok je o glazbi Gabriella Pulitija, istarskog skladatelja iz 17. st. saopćenje podnio gost iz Italije Ivano Cavallini. Posebno je bilo zapaženo predavanje Nikole Stražičića koji je govorio o geografskoj osnovi lokacije, funkcije i razvoja Osora, te predavanje Mirka Markovića

koji je odredio Osor u svjetlu povijesne geografije. O tradicijskoj baštini Cresa prezentirali su svoj rad Nada Duić, Stjepan Lončarić i Petar Dabac kao grupa autora, dok je Tihomira Stepinac Fabijanić iznijela etnološke karakteristike u razvoju Osora kao ruralnog naselja. Antun Giron govorio je o prvom oslobođenju Cresa i Lošinja 1943. g. Kustosi iz Arheološkog muzeja iz Pule podnijeli su saopćenje o djelatnosti AMI u Osoru i okolici. Izvjestilac je bio Robert Matijašić. Jasminka Čus-Rukonić i Nino Novak prezentirali su pregled arheoloških istraživanja u Osoru u posljednjih 100 godina, dok je Šime Batović održao predavanje o prapovijesti na otocima Cresu i Lošnju. O hidroarheološkim nalazima amfora i keramike u vodama Osora saopćenje su podnijeli Radmila Matejčić i Marijan Orlić.

Iz prethodno navedenog vidi se da su znanstveni i kulturni radnici dali adekvatan doprinos obilježavanja stogodišnjeg jubileja. Ipak, pitanje je zbog čega otočki turistički radnici nisu bar dio ovogodišnje turističke sezone posvetili ovako značajnoj godišnjici. Bila je to šansa kako za kulturu tako i za otočki turizam. Bojimo se odgovora zbog čega ova »stogodišnja šansanije iskorištena.

Urbanistički planovi

Sa jedne od veoma čestih rasprava planskih dokumenata urbanista.

Snimio: D. Škvorc

PUP-ovi pred građanstvom

Nazvali smo zaposlene u općinskom građevinsko-urbanističkom odjelu. Zamolili smo ih da za čitaoce »Otočkog vjesnika« daju osnovne informacije o sudbini toliko već puta spominjanih provedbeno urbanističkih planova (PUP-ovima). Odgovor smo dobili kratak i jezgrovit. Budući je takav, integralno ga iznosimo pred čitateljstvo.

Nedavno su usvojeni slijedeći PUP-ovi:

- »Merag« – trajektno pristanište,
- »Kalvarija« – Mali Lošinj, i
- »Punta Šestavina« – Veli Lošinj. Za »Punta Šestavina« u toku je utvrđivanje uvjeta uređenja prostora, dok je PUP »Kalvarija« još na elaboriranju i bit će gotov prema ugovorenom roku u studenom ove godine. Upravo su na javnom uvidu PUP-ovi »Martinšćica« i »Miholašćica« na Cresu, te PUP »Bričina« u Malom Lošnju.

Za studeni ove godine predviđa se javni uvid u PUP »Sklađišno-servisna zona Mali Lošinj«, »Porozina« i »Centar – Mali Lošinj« (osnovna koncepcija). Također se predviđa i usvajanje GUP-ova (generalnih urbanističkih planova) Malog i Velog Lošinja i Cresa.

Započeti su radovi na PUP-u »Škverić – Privlaka – Rujnica« Mali Lošinj. U toku je priprema i za PUP »Kimen« u Cresu.

Kao što se vidi iz navedenog, puno papira koji jesu, ili će biti prezentirani građanstvu na javni uvid. Pa koristimo se građanskim pravima i obavezama kako bismo svojim aktivnim sudjelovanjem (primjedbama i prijedlozima) omogućili izradu kvalitetnijih planskih dokumenata.

(r.)

OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI ● OTOČKI OTKUČAJI

● Nije pitanje tko posluje već kako

Budući da novi propisi više ne omogućuju mjesnim zajednicama, odnosno turističkim društvima da upravljaju i posluju turističkom djelatnošću kao privredni subjekti, simpatični auto-kamp »Preko mosta« u Osoru, zajedno sa stotinjak kreveta u kućnoj radinosti prešli su u sastav »Jadranske« iz Malog Lošinja.

Pored auto-kampa »Bijar« koji je i do sada bio u sastavu ovog ugostiteljsko-turističkog poduzeća, »Jadranka« tako na području MZ Osor gotovo u cijelosti preuzima ugostiteljsko-turističku djelatnost. Najjače turističko poduzeće na općini obavezalo se pri preuzimanju novih kapaciteta – riječ je o 200 mjesta u kampu i 100 ležajeva u kućnoj radinosti – da će svu ostvarenu dobit poslovanjem ovih kapaciteta ulagati na području Osora. Ljudi koji su znali za potrebu prenosa spominjanih kapaciteta pomalo su se začudili što je izbor Osora na pao na »Jadranku« imajući u vidu značajnu pomoć i aktivitet turizma »Lošinjske plovidbe« na području MZ Osor. Većina je očekivala da će ovi neveliki kapaciteti pripasti – bar kako se čini – u Osoru pri-

sutnijoj »Lošinjskoj plovidbi«. No, šta je, tu je. Nije presudno pitanje – pretpostavljamo niti za Osorane – tko posluje, već kako posluje s osorskim turističkim kapacitetima.

Treba vjerovati Osoranima i njihovu odabiru, koji je vjerojatno puno temeljitiji od svih naših izvanjskih opažanja.

● I ove godine najbrojniji Talijani?

Sredinom rujna započela je špičica lovno turizma na našim otocima. Tokom prvog mjeseca lova – na jelene – bili su brojni domaći i inozemni lovci. Mjesec dana kasnije nastavio se lov na fazane, kame-njarke, šljuke i zečeve.

Dobri poznavatelji lovno turizma na našim otocima smatraju da će i sada najbrojniji biti lovci iz Italije. Ponudači lova u turizmu, smatraju da bi se ove lovno-turističke godine mogli postići daleko bolji rezultati nego ranije, jer je i priprema za taj posao obavljena na vrijeme – još proljetos.

Lovcima želimo puno sreće, sigurnu ruku i precizno oko, a onima,

pak, koji ne podnose lov, buku oružja i miris baruta, predlažemo da od sredine rujna pa do daljnjega izbjegavaju lovne lokalitete Punta Križe i Tramuntane. Svi zajedno poželimo najviše uspjeha organizacijama i ljudima koji brinu o komercijalnoj dobiti cijele ove priče.

● Za koga igre za sreću?

Las Vages u Lošnju! Igre na (za) sreću u bifeu Sport. Dvanaest automata za igre na sreću u samom centru Malog Lošinja instalirala je »Jadranka« u saradnji s Lutrijom Hrvatske.

U ova ne baš sretna vremena, eto, igre na sreću nude malo radosti, ali i izazivaju ne baš duboke džepove građana. Pogotovo onih mladih. Dakako da oni građani koji u džepu imaju veći iznos novca, a uz to (ili baš zbog toga) su sretno ruke, nemaju razloga ne iskušati se (sebe). Jedino nas pomalo strah da se definitivno ne bi odredio ovaj lokalitet kao rješenje dugoočekivanog kutka za mlade Lošinjanke...

● Očekujući novi katalog

U pripremi je veliki i jedinstveni katalog cresko-lošinjskog turističkog područja s kojim se planira nastupiti na turističkom tržištu već od ove jeseni. U katalogu, koji je atraktivno i suvremeno dizajniran, bit će obuhvaćena povijest otočja, glasovita i za zdravlje čuvena klima, prikazat će se otočka flora i fauna, a u katalogu će biti još i mnoštvo ostalih informacija koje mogu zadovoljiti glad za boljim poznavanjem ovog atraktivnog turističkog prostora. Autor teksta je ing. Julijan Sokolić. U svemu je ovome dosta važna činjenica da se kompletna turistička privreda otoka objedinila oko ovog ambicioznog i kvalitetnog projekta. Posebno valja istaknuti da će katalog biti tiskan u Münchenu u nakladi od 200.000 primjeraka posredstvom SOUR-a »Istra-Jadrana«. Pored ovog izdavačkog projekta u turizmu, postoje još neki, ali o tome više idući put.

Ovakvi izdavački projekti nesumnjivo doprinose kultiviranjem nude-nju turizma, daju čvršću sigurnost za cjelovito turističko poslovanje, ali i iskazuju razinu mogućnosti i spremnosti da se cresko-lošinjski

turizam prikaže kao jedan od najvitalnijih turističkih prostora na Jadranu.

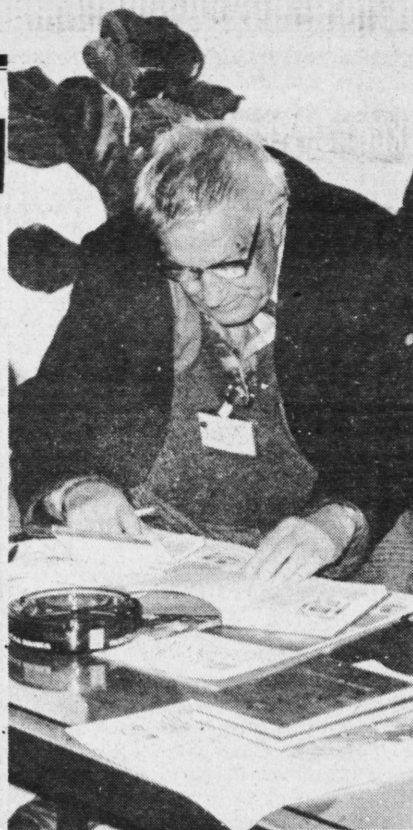
● Susret otočkih sudova

Pravi primjer potrebe i mogućnosti međuotočke suradnje pokazali su – otočki sudovi. U prvoj polovini listopada Općinski sud iz Malog Lošinja bio je domaćin svakogodišnjih Susreta otočkih sudova. Razmjena iskustava iz rada, sportsko nadmetanje i druženje okupilo je općinske sudove četiriju sjevernojadranskih otoka – iz Krka, Raba, Paga i iz Malog Lošinja. Domaćini su goste odveli do drevnog Osora gdje su razgledali Arheološku zbirku i riznicu Osorske katedrale. Posebno valja istaći činjenicu da su se koristeći uglavnom more i brodove, a ne ceste, sudovi našli na okupu za najviše 3 sata. Dakle, praktično su dokazali istinu da more ne mora biti prepreka, već spojnica – bar između otoka. Valjda će primjer pravosudnih institucija slijediti i društvene, političke, obrazovne i kulturne institucije, te mjesne zajednice, općinski organi i srodne radne organizacije. Dozvolite s tim u vezi slobodu parafraziranja. Hvali more – drž se otoka!

Vijad splitskog đornaliste po Lošinj i Cresu

Izolirani nasrid mora

Iako dugo pod tuđinskim terorom, Suščani su sačuvali jezik i običaje

Piše: Miljenko Smoje

Koncem prosinca 1988. godine boravio je na našim otocima Miljenko Smoje, glasoviti i popularni novinar i pisac iz Splita.

Ovaj veliki đornalist, iako u mirovini, vrlo je aktivan pa njegove tekstove čitatelji mogu često čitati u »Slobodnoj Dalmaciji« i u »Nedjeljnoj Dalmaciji«, ali i u drugim novinama.

O svom boravku na Lošinj i Cresu Miljenko Smoje je napisao jedan oveliki feljton koji je objavljen u »Nedjeljnoj Dalmaciji«, i to u pet nastavaka. Ovaj Smojin tekst o našem otočju ćemo, s njegovim dopuštanjem, objaviti, naravno u nastavcima, i u »Otočkom vjesniku«.

Judi koji se razumidu u ove stvari, koji ovo takmičenje godinan pratidu govori- du mi da i u ovome športu postoje velika četvorica – Talijanci, mi, Španjolci i Francuzi. Drugo ne dolazi u obzir.

Dok obidvajen, stiže vijest: Prvi Francuzi. Ulovili puste lubine.

Vračaju se motorini. U svakome barkarijoli sa tri lovca. Pristaju uz »Marinu« i skaču. Bogami jema lipe ribe i za peč, i za lešat, i za brujet.

Evo i pobjednici. Niki mali žgoljavi Francuščići. Ni jedan nima pedeset kili, a najmanji, najmršaviji je sam ubija dvadeset i jednoga lubina. A dva njegova druga još četiri.

Sve lubini tri kvarta do kila. Riba ispod po kila ne samo da se ne računa nego donosi negativne poene.

Mi držimo normu od po kila, a u Italiju, Bugarsku, Tursku narma je trideset deki i kvarat od kila. Evo i našega veterana Zankija.

Bogami je i on dobro natuka. Nosi jednoga ugora od dvanajst kili i par lipi škarpuni. A on nezadovoljan, širi ruke i govori: Tragedija! Katastrofa!

Bižala mu je riba. Dan ranije študira je teren i adoča dvi lipe škarpine. Dolazi- ja je do nji, moga i je rukon uvatit, a sutradan su, kurbetine, utekle.

Mali potuka lubine

Razgovara san sa ribolovcima. Svi se slažu da je Zanki još uvijek, premda malo u godinan, profesor, dotur, tata-mata za svi- nji. Jedan je Zanki, drugi mu nisu ni do kolina. A eto dogodi se.

Francuze je poslužila srića. Pojma ne- maju.

Oni mali je iša na »čeku«, lega je na dno i čeka. I posrićilo mu je. Prošli su lu- bini.

Sutradan opet po lipome vrimentu i bonaci održano je takmičenje gradova. Sedandeset i dva grada, sedandeset i dvi ekipe.

Prvi su bili naši, i to Lošinjani iz mista Nerezina, a pari mi se Francuzi jopet dru- gi.

Opet je oni mali potuka lubine. Priznali su ga i skidali mu kapu.

Naše su ekipe po godinan starije od furešti.

Obješnjavadu mi da je to dosta skup šport; veštiti zapada dvista milijuni i ko će u nas mladima dat toko pinez? A veštiti ne traje dugo, dere se, propada.

Barkarijoli

Kad bi se mene pitalo, onda od ciloga ovega velikoga takmičenja najviše aplau- za, najviše priznanja zaslužuju lošinjski barkarijoli.

I u velikome mistu bilo bi teško nać sedandeset motorini, odnosno barkarijoli koji čedu dva dana mukte pratit lovce. Pričađu mi da su barkarijoli dentlemani, pravi sportaši, svaki žive sa svojom eki- pon. A uspjeh puno ovisi o spretnosti barkarijola.

Kroz barkarijole je vidin cilo misto, cili Lošinj.

Mišćani mi govoriču da je Lošinj slika Jugoslavije u malome. E da je srićon tak- ko! E da je Jugoslavija Lošinj u veliko- me! Di bi nan bija kraj!

Dok se mi u Jugoslaviji dilimo, parce- liramo, karamo, Lošinj žive ka jedna fa- mija. U ljubavi, slozi, poštovanju.

Puno san svita upozna i mladoga i sta- roga, i muški i ženski, i prešidenti, direturi, profesuri, ugostitelji, ribari, penšjunati, domaćić; vodili su me i po kućan i pijuc- kali smo i čakulali, ali nikor o nikome grubu rić nije reka.

Nisan čuja ogovaranje, podmetanje. Tražidu se u čoviku njegove lipe strane. Nidir niti trunka mržnje niti razlike izme- du starosjedilac i došljaka.

Pisme rugalice

Puno lipo misto, lipo i izvanka i iznut- ra. Da je Lošinj pravi mediteranski grad, dokazuje i sprovod mjesnome oridinali Đovanu Bombola, po plinskih bocan koje je prevozija na karijoli oli nosija na glavi.

Žudija je za ljubavju, za ženskon. Zna je i plakat: – Njake le vedove non me vol.

A volija je lipotu. Klanja jon se do zemje. Prepušta je red pred šalteron samo da se šta više more divit lipotici – službe- nici.

Šapja je: La gvarda kome že la bela. La ga i oki kome due perle, il soriso kome il sole; la me inkanto!

Cilo misto ga je ispratilo na groblje a u »Otočkome vjesniku« izaša mu je teplo pisan nekrolog.

Kad smo već u Lošinj, skoknit ćemo i na jedan puno smišan upravo dražestan otočić – Susak, odnosno Sansigo. A trevi- ja nan je novi veliki moderni milicioner- ski gliser.

Na Susak san bija samo jedan put, davno ka mladi reporter. Parija mi je ne- stvaran, vas od salbuna i trščić. A sve žen- ske u kratkin, zvonastin, širokin kotilan. Ko zna pri koliko viko va su Suščanke iz- mislile tu supermini nošnjju?

Smišno mi je bilo vidit Suščanke s le- ša. Lipe visoke noge, misliš elegantna cu- ra, a kad se okrene – glava krezube stari- ce.

Sićan se i oštarije »Brodveje« koja je bila zatvorena, a u dvi kuće di san svratija dali su mi ka kvasinu juto vino.

Izolirani, nasrid mora, dugo pod tali- janski terorom, sačuvali su jezik i običa- je.

O Suščanima, oli kako ji češće zovu Sansigotima, Lošinjani govore sa najve- čin simpatijama, čak sa nekon posebnon blagošču ka da su figurine od procelana.

Moj domaćin i vodić profesor Toma Gospodnetić, koji zna svakoga vruga, pi- va mi njihove pisme rugalice koje su iz- mjenjivali momak i cura.

Gotovo iste takve rugalice pivale su se i u starome Splitu. U stihovima je zanim- ljiv i upad talijanštine, pa stoga računan da su puno mlaje od splitskih.

On ju je tija usrićit. A ona ga je ostavi- la. Žestoko je falila. I on joj pivava.

»Mogla si se zvati štela fra montana, a sada si sa, o kurba i putana.

Ojna-nina, ojna-nana, rožice rumena.

Mogla si ti jisti kalači na ule, a sad češ ti jisti koru od kapule.

Ojna-nina, ojna-nana, rožice rumena.

Mogla si ti spatati va bili lanvuni, a sada češ spatati s miši va kantuni...

U prvom davnom susretu sa Sansigo- tima steka san dojam da su malo dišpeto- žasti, vražji, mene su, onda žednoga put- nika, ka razbojnici Isukrsta napojili kva- sinon. Zašto? Ništa in nisan zla učinija. Bili su i žendiban zatvoreni in svome us- kome otočkome krugu.

Profesur se samo dilom slaže i oprav- dava ji kako su bili nepovjerljivi prema svim strancima, svima došljacima jer in kroz istoriju od došljaka nije dolazilo ni- kakvo dobro. Oparili su se. Ali oni su po- šten, dobar, radišan svit. I izašli su iz svo- ga zatvorenog kruga.

Danas i' je deset puta više u Amerika, u Nju Jorku nego na svome otoku.

Vratite nan popa!

Jednom je k njima na otok svratija drug Tito i pita je šta bi se za nji moglo učinit.

Uglas su mu odgovorili: – Vratite nan popa!

Svakome odmar prikrpe nadimak. Uz Tita je bija i Žeželj i njega su nazvali Gro- ta.

Tito im se, izgleda, svidija i zbog nje- gove plave uniforme nazvali su ga Gale- bina.

A američkom predsjedniku Kenediju su tepali »naš Kenedić«.

Koliko san informacija dobija od San- sigotima, nisan ni mora poč na otok, ali kurjožast san. Gren in ipak u vižitu.

Evo nas prid Suskon. Salbun je osta, samo mi se čini da je trščić manje.

Dakako, lipi kameni mul jer svako jut- ro iz Lošinja dolazi druga.

Nu tu boga, a šta je ovo?! Lipe, nove, velike kuće!

Restoran uz mul. I to društveni. Loši- njani ga otvorili.

Unutra kamarjer i tri-četiri mlaja čovi- ka.

Ne obaziru se na došljake. A milicio- nere dobro znaju.

Jema, bogami, pravi vil! Eno i GAS- THAUS. Oće reć da i Njemcima sobe afitaju. Turizam je stiga i na Susak.

Eno i slastičarnica-sladoledarnica! Zna se čigova.

Ma di je Šiptar i Susak otkrija?! Sad je zatvoreno. Nima ga. Stiže u proliće, od- lazi koncen jeseni sa zanjima gostima.

Vidin i tabelu koja vodi u KONOBU. Izenadenjima nima kraja.

Evo i Dom penšjunati, zapravo dom iseljenika. Ulaz dozvoljen samo članovi- ma.

Ipak povirin. Lipa, velika prostorija sa bufeton.

Usrid prostorije stol za biljar. Dva starca pijuckaju.

Nova samoposluga.

Vodić mi je profesor Šolić. On je ovod ka doma. Sve zna.

Buldožer za smeće na pjacati od sal- buna. Poslali su ga svome mistu iz Nju- jorka četiri brata Picinića. Zapa i je tri de- setak ijad dolori. Poslali su uza nj i rezerv- ne dilove.

Mater vodi za ručicu jednoga maloga koji na konop potiče auto.

Profesur mi priča da su nedavno na otok pribacili pravo auto. Nima ceste, ni- ma ni vozit nego su ga vozili po salbunu. Cilo je misto vozilo. Svi su se izminili, dok ga nisu uništili.

Još uvijek dominira lipa stara zgrada Općine – sad Mjesne zajednice.

Na vratima trevimo mladu učiteljicu Slavonku. Fali se da jema dice. Jema ji čak jedanajest u sve razrede. Smišna meš- tro vica.

Kvasina za smršavit

Fali se eksplozija nataliteta na oto- ku.

U godinu dan samo je dvoje staraca umrlo, a čak su se tri diteta rodila.

Kako je ona iz Slavonije svršila ova- mo na kraj svita?

Litovala je, svidilo jon se, i mala osta- la. Šta jon fali? Kućicu je zgradila. I fu- reštima liti afitaje.

Uancelariji dva starca: barba Mar- tin, prešidente, i barba Toni, šef Mjesnog ureda i matičar.

Davno ni bilo vinčanj, ali bit će, spre- ma se velika fešta. Triba doć na sušačka vinčanja kad zaigradu nošnjje, koluri, zla- to i perle...

On je konobar Bosanac, radi doli u restoranu na portu. Ona je došla iz Ame- rik, puno mlade, i vidile su se, zajubili.

Već je rodila pa će šjera bit dupla.

Nudidu me rakijon.

Neka nisan ništa okusija, neću rakije nego vina. Samo ne kvasine. Pričan in ka- ko su me davno zajebali.

– Bit ćete bili debeli pa da smršavite! – govori barba Toni. Prešidente je dugo bija u Amerike, dad jema pršnjun, gušta boga sboga. Ali i barba Toni koji se nikad nije maka sa Suska ne mora se potužit.

Jedan mlajić čovik donosi bocun bilo- gena. Va k grom.

Fotoreporter koji se zavrtija po selu govori mi kako je vidija jedan veliki pod- rum sa pustin bačvan vina.

Prešidente i tajnik se gledaju.

– A di je to bi? Kod mene oli kod te- be?

Milicionerima je priša. Do bota mora- ju bit u Lošinj. Već mi trumbetaju a ja bi na Susak još koju uru osta. Doša je i do- tur Sedak, likar, Zagrepčanin, infišan u Susak i čin uvati dva slovodna dana ostavja pacijente i biži na svoj otok. Pravi Zagrepčanin, Zgradija je i kućicu ovod.

Nije on samo nego je dvista i dvadeset vikendaši prodrlo na otok. Obnovili su stare kuće ali tako, govori dotur, da se ču- va puni identitet otoka.

Reka san već da je moj dojam da Suš- čani voljdu bumbit. Dotur neće da se iz- jasni. Žedan otok, falilo je vode, a vina puno.

Do pri trideset godin, jemali su miljun i osan sto ijad čokoti loze, trideset i šest vaguni grožja su prođavali. Držali su eli- ki podrum. Onda je 61. došlo do prvoga velikog vala seobe. Trećina stanovništva, nji šest stotina, napustilo je u botu svoj otok. Dotad izolirani krenuli su daleko omar u Amerike, u Njujork i cila je sad tamo sušačka kolonija u kvartu njujor- škomp Hobikenu. Bili su nosači, lučki rad- nici, ribari, ali sad u drugoj generaciji već jema i školovani.

Uz izložbu likovnih radova velikog suvremenog njemačkog slikara Helmuta Thome

Oda creskim rukama

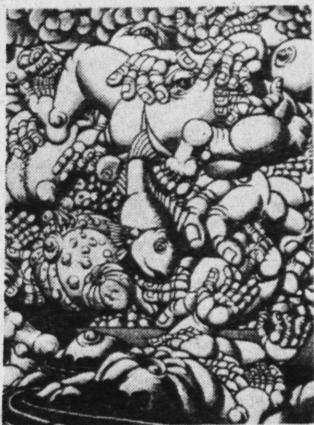
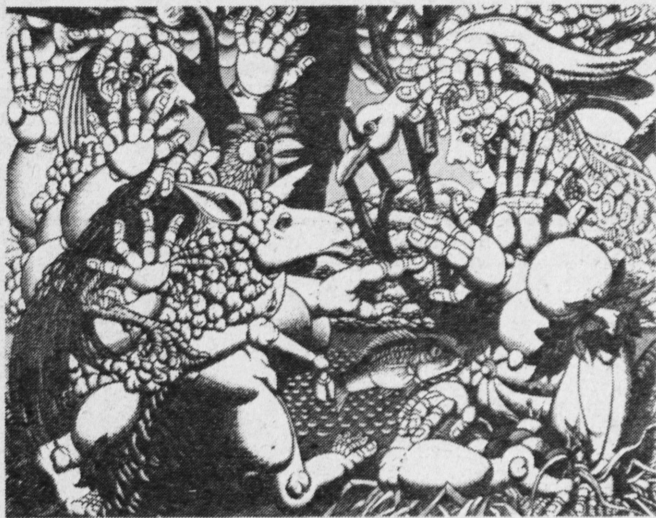
Rijetko je koji, čak i naš likovni umjetnik tako duboko i snažno opjevao i opisao egzistencijalno tisućljetno prisustvo čovjeka i vegetacije, životinje i kamena na ovim otocima

Običaj je da se svečanost otvaranja nekih novosagrađenih ili pak, obnovljenih prostora začini sa govorima, nabrajanjima i naglašavanjem uloženi napora društvene zajednice i šire, kako bi se, eto, istakla mogućnost kretanja u razvoju.

Otvaranje vrata restaurirane zgrade Narodnog sveučilišta s vrijednom secesijsko-klasicističkom velikom dvoranom, također je odisalo svečanošću. No prevelikih nabrajanja svakom razumljivih napora i naprezanja nije bilo, već se prišlo organiziranju izložbe velikog suvremenog njemačkog slikara Helmuta Thome koristeći se izuzetno bogatim grafikama, serigrafijama i kolažima iz njegovih nekoliko creskih ciklusa. Helmut Thoma je više od dvadesetak godina živio i radio u Vodicama na otoku Cresu, gdje je imao svoj atelje.

Pri otvaranju izložbe predsjednik Skupštine općine Julijano Sokolić je sa par riječi naglasio potrebu i polivalentnost koju za korištenje različitih sadržaja nudi obnovljena velika dvorana Narodnog sveučilišta. O stanovitom nadrealističkom oslikavanju Cresa Helmuta Thome govorili su Radovan Ivšić — naš glasoviti književnik i dramski pisac koji živi u Parizu, a koji je pripadao glasovitom nadrealističkom evropskom pokretu André Bretona, te sveučilišni profesor iz Zagreba dr. Radovan Ivančević. Pred mnogobrojnim prijateljima umjetnosti, Lošinjanima i gostima, bio je upriličen veoma interesantan razgovor o nadrealizmu u umjetnosti, a povod su bile izuzetne slike Helmuta Thome.

Malo je koji slikar i umjetnik iz razvijenog evropskog kulturnog podneblja u tolikoj mjeri fasciniran našim prostorom, duhovnim i prirodnim socio-klimatskim karakteristikama, usvojio likovne elemente gradeći svoj ukupni stvaralački opus. Svakako da u tome Thomi pri-

pada jedno od najmarkantnijih mjesta. On jeste slikar tzv. zapadnog suvremenog likovnog kruga i kretanja, jeste da iskazuje vrhunska umijeća komponiranja, grafizma i umjetničkih poruka koje su karakteristične upravo za vrhunsko njemačko slikarsko stvaralaštvo, ali on to jeste zahvaljujući tome što je uspio likovno iščitavati ukupne vrijednosti koje mu je ponudio naš otočki prostor i ukupno suvremeno likovno stvaralaštvo naših slikara. Točno je da Generalićeva kompozicijska struk-

tura ima duhovnih tangenata sa Peterom Breugelom, ali je isto tako točno — što Thoma ne zanemaruje niti krije — da ovaj berlinski slikar ima duhovnih i infrastrukturnih dodira sa kompozicijom našeg izvornog oslikavanja (dozvolite da ne kažemo podravsko naive). Pitanje je samo, koliko smo mi — regionalno određeni kao marginum Evrope — uspješno koristili ta međusobna stvaralačka prožimanja. Osobno znam odgovor, a on glasi: Nedovoljno; ostavili smo više ili manje sami sebe iza zida kojeg je kulturološko objedinjavanje svijeta spontano i nenamjerno sačinilo. Pragmatički i praktični stvaraoci iz tzv. razvijenog svijeta vrlo efikasno pokazuju i dokazuju da barijere ne postoje, pogotovo ne u kulturi, a ako ih i ima onda su one unutar vlastite konzerve. Teško je tumačiti — a bogami i prihvatiti činjenicu — da jedan vrhunski slikar iz Berlina, godinama svoj umjetnički opus gradi iz našeg materijala, a da to nitko od nas niti ne registrira kao želju i mogućnost za međusobnim prožimanjem i međusobnim bogaćenjem. Teško je prihvatiti činjenicu da živeći i radeći na

otoku, naučivši donekle otočki jezik, bez većih poteškoća komunicira s otočaninom — uostalom to mu je bilo potrebno za izgradnju njegove umjetničke zgrade — a da tek jedno, gotovo slučajno poznanstvo otkriva ovako bogato duhovno prožimanje i bliskost naoko dalekih svijetova; onog sjevernonjemačkog i ovog, našeg mediteranskog. I još nešto — rijetko je koji, čak i naš likovni umjetnik tako duboko i snažno opjevao i opisao egzistencijalno tisućljetno prisustvo čovjeka i vegetacije, životinje i kamena na ovim otocima. Posebno poglavije u Thominom slikanju naših otoka jesu ruke koje ga zapravo i izgrađuju. Ruka otočana sa osebujno anatomske oblikovanim prstima prestaje biti ruka — prsti postaju kamen od kojih se tkaju gromače. Slobodan sam iznijeti vlastiti impresum promatranja učinka ovog Berlinca. Vrijedne ruke i prsti snažni kao kamen, određuju život otoka. Oni su subjekti, a otok je prostor koji ih izazivlje da takvi budu. Ruke su ljudi, a otočanin je ruka. Da bi to potvrdio, slikar upravo rukama dodaje oči, a ponekad čak i usta. Ruke su najaktivniji element otoka. I to ruke koje se vide tek kad se s poštovanjem odnosiš spram dubokovjeke prošlosti ovog prostora.

Helmut Thoma je sačinio najautentičniju i najiskreniju odu otočkim rukama i prstima. Zaslužuje zaslugu jer se to gledalo u najpoznatijim evropskim galerijama, gdje te ode otočkim rukama kupuju najbogatiji evropljani. A mi? — Nama je trebalo, bar za početak, da Thomu upoznamo. Za ostalo je možda malo kasno, jer od prije par godina svoj atelje Thoma je preselio na Teneriffe. Šteta što smo tako duhovno imobilni...

Ivan Katalin

Savršeno vladanje instrumentom

Povodom koncerta violinista Vartkesa Boijađana u Lubenicama

Vartkes Boijađan sovjetski violinist iz Armenije koji posljednje dvije godine živi i djeluje u Zapadnoj Evropi, predstavio se u Lubenicama repertoarom sastavljenim od najtežih stranica violinске literature. Danas je u svijetu, zacijelo, teško naći violinista koji će se odvažiti izvesti takav program. Te večeri slušali smo Ciacconu J. S. Bacha, Solo sonatu op. 115 Prokofieva i Paganinieve Capriccese broj 9, 17, 23, 24, da bi koncert završio Paganinievim varijacijama na temu iz opere «Lijepa mlinarica».

U Ciacconi, odnosno posljednjem stavku Partite u d-molu imali smo priliku čuti registarsko vođenje varijacije, pa se u mnogim trenucima doimalo kao zvuk orgulja. Savršeno vladanje instrumentom omogućilo je da pratimo posmrtni ples varijacija J. S. Bacha. Snažno izvedenim akordima u temi prenijeli su slušaocima sadržaj djela. Varijacije u arpeggima imale su izražajno polifono vođenje dionica da bi nas nakon toga efektinim pianissimom prenio u religiozni ambijent crkve.

U Prokofiovoj Solo sonati čuli smo rijetko sadržajno interpretiranje kompozitornih ideja. Ta nadasve složena kompozicija XX. stoljeća sa svojom čvrstom ritmičkom osnovom, temperamentalno interpretirana bila je kontrast misaono izvedenom Bachu. Sve što se čulo poslije Prokofieva impresioniralo je, jer bilo smo svjedoci izvođenja najbravuroznijih djela Paganinia koje je Boijađan izveo s velikom lakoćom i snagom. To nas je uvjerilo da je pred nama jedan od najboljih violinista mlade generacije u svijetu. Publika je adekvatno nagradila taj muzički događaj, nastavlajući s aplauzima i izvan crkvenog prostora.

OLIVERA KLJAJIĆ

Groblje — povijesni spomenik

Nova žbuka na starim zidovima

Američki llovičanin dostavio nam je nadasve informativan napis o kulturno-povijesnoj vrijednosti llovičkog groblja na otoku Sv. Petra

Marljivim radom i nastojanjem mještana otoka Ilovika nedavno je popravljena fasada zidova llovičkog groblja. Novi sloj žbuke na starim zidinama uljepšao je to vječno boravište, ali je ovo ujedno prilika da se podsjetimo povijesti današnjeg grobišta.

Smatra se da današnji zidovi potječu iz doba hrvatskih narodnih vladara, iz 11. stoljeća i opasivali su dvorište benediktinskog samostana. Današnja vrata groblja bila su vrata crkve, a na mjestu današnje kapele nalazila se kuhinja. Taj su samostan sagradili Pažani i 1071. godine poklonili ga benediktincima samostana Sv. Mihovila na otoku Susku kao naknadu što su se ogrješili ometanjem gradnje njihove opatije. O kakvom je sporu riječ, nije zabilježeno. Zajedno sa samostanom Sv. Petra «de Neumis insulis» bila su poklonjena i oba otoka (današnji Ilovik i Sveti Petar) i 12 mazaraca. Darovnica ne spominje nikakvo naselje, pa se može zaključiti da su oba otoka bila nenaseljena. Možda je za nas neshvatljiva

gradnja samostana tamo gdje nema stanovništva, ali moramo znati da benediktinski način života predstavlja osamu u molitvi i radu, neovisno o naseljenim mjestima.

Benediktinci su koristili samostan sve do 16. stoljeća kada su ga preuzeli franjevci konventualci. Nisu poznati nikakvi zapisi o ovoj smjeni ali dokumenti iz mletačke tvrđave na Svetom Petru («fortica») spominju posjete franjevaca iz obližnjeg samostana. Pošto je gradnja ove utvrde dovršena 1597. godine, a red franjevaca konventualaca nastao 1512. godine, možemo zaključiti da je do promjene došlo između ta dva datuma.

Propašću mletačke republike (1798. godine) tvrđava je prešla u ruke Austrijanaca, zatim Francuza, da bi 1806. godine bila razorena od Engleza. Tom je prilikom djelomično nastradao i samostan. Najviše je bila oštećena crkva, ali su samostanske prostorije bile pošteđene. U to je doba u zgradi stanovao svećenik koji je pastorizirao naselje

koje je nastajalo na susjednom otoku Iloviku.

Otkako je krajem 19. stoljeća sagrađena nova župna crkva na samom otoku Iloviku, župnik više nije stanovao u starom samostanu. Tako je u periodu od 1902. — 1906. godine samostan srušen a sačuvane su samo vanjske zidine. U istočnom dijelu sagrađena je nova kapele, a preostali prostor unutar zidova je prekopan i pretvoren u groblje.

Prilikom iskopavanja lokacije za grob svoje obitelji pokojni Petar Bernić pronašao je kameni sarkofag koji se sada nalazi izvan zidova na južnoj strani. Protivno mišljenju mnogih, ovaj kameni kovčeg u kojem je nađen kostur nije povezan sa bivšim samostanom nego potječe iz rimskih vremena. Znanstveno nije utvrđeno kako je tamo dospio ali su i danas vidljivi tragovi rimskog prebivanja na otoku Svetom Petru. Na jugozapadnoj obali otoka vide se ostaci temelja rimske zgrade, a na nekoliko lokacija iskopavanja nas dovodi do rimskog mozajka. Jedna teorija govori o postojanju

Ovaj napis posvećujem spomeni naše drage mame, koja je našu veliku žalost, bila među prvima pokopana na novouređenom groblju.

nju ljetnikovaca bogatih Rimljana, dok druga spominje čitavo naselje sa 2000 stanovnika.

Vjerojatno će proteći još neko vrijeme prije nego se pristupi temeljitijem proučavanju bogate povijesti otoka Svetog Petra. Do tada možemo bar reći da naši pokojni do-

stojno počivaju unutar prastarih zidina i moramo odati priznanje svima koji su se potrudili da se ovaj povijesni spomenik sačuva i uljepša.

Eduard Simić,
HUNTINGTON,
N. Y. USA

Izložba Arheološkog muzeja Istre iz Pule u Malom Lošinjju

Primjer koji valja slijediti

Izuzetno vrijednu izložbu najnovijih arheoloških otkrića — koji dokazuju više od tri tisuće kontinuiranog razvoja kulturne povijesti grada Pule — vidjelo veliko mnoštvo građana Malog Lošinja, te učenici osnovne i srednje škole, pa čak i dječijeg vrtića.

Trenutak sa svečanog otvaranja izložbe — u prvom planu: prof. dr. Vesna Marin Zaninović i Vesna Jurkić direktorica AMI-Pula

Pred godinu dana, u povodu svečanog otvaranja centralne muzejske zgrade Arheološkog muzeja Istre, javnosti je predstavljena pregledna izložba »Najnoviji arheološki nalazi u Puli« (1985-1988).

U povodu 18. svibnja — Svjetskog dana muzeja — ove godine prezentiraju se rezultati suradnje i komplementarnih interesa te suglasnosti arheologa, urbanista i investitora istraživanja (Arheološki muzej Istre, Općinski zavod za prostornu planiranje i pripremu zemljišta — Odjel za graditeljsko nasljeđe, UBH Istarska osnovna banka Pula), koji su izuzetnom marljivošću istražili, zaštitili i prezentirali arheološko nalazište na Forumu u Puli, Prvomajska ul. br. 1 (tzv. Blok 11) — koncipiranjem i postavom specijalizirane arheološke izložbe »Pula, Forum — arheološka istraživanja (1987-1988)«.

Izložba temeljena na materijalnim nalazima koji dokazuju kulturno-povijesnu slojevitost tri tisuće godina grada Pule, autorska je koncepcija ideja i pera neposrednih istraživača lokaliteta (K. Mihovilić, N. Bolšec-Ferri, R. Matijašić, F. Juroš-Monfardin, Lj. Širec, Ž. Ujčić) opunjena preciznom dokumentacijom (M. Obad-Vučina). Zaštitni zahvati (J. Ferri) »in situ« u sklopu dijela projekta arheološkog parka na otvorenom (Lj. Dugandžić) pokušaj su tumačenja akcije spašavanja i konzervacije graditeljskog i arheološkog nasljeđa Pule, a prikazani su dijelom i u novoizgrađenoj poslovnicu Istarske os-

novne banke (tzv. Agrippinina soba).

U vezi s gore rečenim posebno treba istaknuti veliki trud i odgovornost na organizaciji i realizaciji cjelokupnih poslova i zadataka (A. Krizmanić, V. Jurkić, A. Racan), od prvih razgovora i dogovora preko neposrednog iskapanja do otvaranja lokaliteta i ove izložbe.

Suočivši se s izuzetno teškim zadatkom, interpolacijom nove zgrade u starom pulskom gradu, u Prvomajskoj ulici broj 1 (ex via Sergia), na jugoistočnom uglu rimskog Forumu a na jugozapadnoj padini centralnog brežuljka, po prvi puta u posljednjih četrdeset godina urbanisti, arheolozi i investitori, ujedini su se na zajedničkom zadatku u želji da sistematski iskopaju i istraže, dokumentiraju i odgovarajuće prezentiraju arheološku i graditeljsku baštinu interpolacijom i građenjem estetski prilagodljivog i funkcionalno modernog objekta. O stupnju uspjeha izvedivosti ovog zadatka sudit će buduće generacije. Ali činjenica je, da su udruženim snagama dobrom voljom Arheološki muzej Istre, Općinski zavod za prostorno planiranje i pripremu zemljišta i Istarska osnovna banka u Puli, proveli arheološko i urbanističko istraživanje, izradili detaljnu dokumentaciju i konačno, arheološku prezentaciju slojevite urbanističke izgradnje u antici na ovom dijelu najužeg centra (forum) i najživlje prometnice stare i današnje Pule.

Agrippina minor u svojoj punoj ljepoti

Arheološko iskapanje započelo je u prosincu 1987. i trajalo je s manjim prekidima do srpnja 1988. godine. Na lokalitetu, neposredno ispod kompleksa Franjevačkog samostana i crkve, dizala se do 1947. godine austrijska stambena zgrada, koja je srušena avionskim bombardiranjem 1944. godine. Stare katastarske mape ukazivale su na slojevitost građevinskog sklopa, koji je arheološkim istraživanjima i dokazan. Slijedeći postupak toka radova od površine uređene u zelenu tratinu do žive stijene odnosno gotovo morske razine, arhitektonska dekoracija i materijalni nalazi izranjali su u slojevima. Po prvi put oku istraživača i slučajnih prolaznika otkrivalo se bogatstvo i stupnjevitost življenja Pule od najmlađih vremena do davne prapovijesti prije naše ere.

Rimski nalazi na lokalitetu, u slijedu od I. st. pr. n. e. do V/VI. st. n. e., govore kroz sve faze i podfaze gradnje i predgradnje objekta o intenzivnoj građevinskoj, gospodarskoj i političkoj djelatnosti u Puli. Društvena i politička burna vremena potvrđena su i nalazom kamene statue (August nakon pobjede Batona 6-9. g. n. e.?) i glave rimske carice Agrippine mlade, spomenika izuzetnih karakteristika, odbačenih i uzidanih u kasno antičko doba.

U nemirnom razdoblju rano i razvijenog srednjeg vijeka, nalazi keramike dokazuju življenje na ovom lokalitetu u kontinuitetu od bizantskog doba pa sve do X stoljeća.

Nastavak života na tom području intenzivnije je evidentan od XIII. do XV stoljeća, u doba Venecije, o čemu govore iskopani nalazi gotičkih venecijanskih okvira prozora kao i brojna uporabna i dekorativna keramika te muransko staklo dobre kvalitete.

Novovjeka keramika, posebno ona XIX. i XX. stoljeća, bogatstvom formi i ukrasa ukazuje na socijalni status stanovnika Pule, ali i o njihovim svakodnevnim i svečanijim potrebama, u stilu i ukusu onog vremena. To je simbolički i izraženo u porculanskoj lulici s likom cara Franje Josipa i carice Elizabete.

Ova izložba pod nazivom »Pula, Forum — arheološka istraživanja 1987-1988«, krajem rujna otvorena je u prostorima narodnog sveučilišta u Malom Lošinjju, kao sastavni dio programa obilježavanja 100-te obljetnice Arheološke zbirke Osor.

Na otvaranju ove izložbe o radovima na arheološkim istraživanjima i koncepciji izložbe govorila je Vesna Jurkić, direktor Arheološkog muzeja Istre, a samu izložbu je otvorio prof. dr. Marin Zaninović sa zagrebačkog Sveučilišta. Ova je izložba pored velikog interesa i posjete građanstva, te edukativnog utjecaja na omladinu (brojne posjete učenika osnovne škole, vrtića čak, te srednjoškolskog centra) ukazala još dvije važne stvari:

— U nadolazećem novom vremenu gospodarske i društvene stabilizacije, ovakav jedan značajan kulturni pothvat u Puli, ukazuje kako bi sprega struke, znanosti i zainteresiranog investitora (turizam) mogli pružiti iznimne rezultate na lokalitetu Osora, gdje bi se ovakva istraživačka koncepcija uz pregršt novih ideja mogla realizirati i uklopiti u iznimno zanimljiv turistički projekt, što bi sigurno otvorilo jednu novu stranicu ka sistematskoj zaštiti i prezentaciji kulturnog naslijeđa.

— Isto je tako ova izložba ponudila formulu za osmišljavanje i oživotvorenje inicijative o osnivanju gradskog muzeja u Malom Lošinjju.

D. Zorović

In memoriam

Zvonimir Bartolec

Zvonimir Bartolec, dugogodišnji radnik poduzeća »Jadranka«, umirovljen 31.VIII.1981. godine, nakon teške bolesti umro je u Zagrebu 18.IX.1989. godine u 68. godini života.

Roden je četvrtog siječnja 1921. godine u Zlataru. Završio je učiteljsku školu u Čakovcu 1941. godine. Radio je kao učitelj u Međumurju do 1956. godine kada dolazi u Mali Lošinj gdje također radi kao učitelj te kao prosvjetni inspektor do 1963. godine. Tada prelazi u Odgojni zavod za mušku omladinu u M. Lošinjju gdje radi kao tajnik ustanove, zatim kao nastavnik birotehnike u Ekonomskoj školi. Godine 1973. prelazi u poduzeće »Jadranka« na mjesto rukovodioca službe općih poslova i organa upravljanja. Iz ove radne organizacije odlazi u mirovinu.

Pamtimo ga kao marljivog radnika i dobrog nastavnika koji je mnoge mlade učinio dobrim daktilografima i radnicima u administraciji.

Iz kuta otočke svakodnevice

Mali doživljaj u Malom Lošinjju

Zapis o održanom koncertu učenika Niže muzičke škole

Dvadesetog lipnja turistička predsezona. Svi veliki ljudi zaokupljeni svojim velikim poslovima, a po rivi koja vrvi od turista, furešta i domaćih, poljepljeni plakati »Produkcija...«

»Sitnice čine život« stara poštapalica srednje i one manje ili više srednje generacije. Ulaz slobodan za sve.

Mali i oni malo veći klinci, pokazat će što su naučili o glazbi u toku svog 1. ili možda 5. razreda osnovne muzičke škole.

Uzbudjenje, neke treperave ruke prvi puta će se predstaviti i pokazati što mogu i znaju pred tako »važnim« auditorijem, svojih roditelja koji sa uzbuđenjem čekaju nastup svog mezimca ili mezimice.

Drugi zainteresiranih građana uglavnom nema. A produkcija ide svojim tokom. Njih tridesetak pokazali su što i kako umiju, na klaviru, harmonici i gitari.

Ugodan, pravi kulturni doživljaj. Ima ovdje onih koji sviraju zato što to vole, ima onih koji sviraju zato što to žele njihovi roditelji, a ima i pravih malih »vunderkinda«.

Roditelji zadovoljni i uzbuđeni, najviše plješču onim malim simpatičnim greškicama. Poslije velikog nastupa, relaksacija.

Za nagradu sladoled.

Čestitke profesorima i nastavnicima muzičke škole za uloženi trud, vedrinu jednog predvečerja, radost roditelja.

A gdje su bili nastavnici osnovne škole ovih malih glazbenika? Pomalo shvaćamo one druge, spomenute na početku, koji će otići na koncert nekog našeg ili stranog velikog umjetnika, jer o tome se može dugo pričati, a možda bi se ugodno iznenadili i opustili slušajući i ove naše male vrijedne umjetnike.

Zar ne počiva sve ne temeljima?

Vesna Markovina

Oj studenče, lipa diko naša

Studenac bez pokrive

Veliko nevrjeme u kolovozu srušilo je višestoljetno

stablo pokrive u Nerezinama

»...jedan izdašniji (izvor vrlo dobre pitke vode) imamo na trgu u Nerezinama. Ovdje se lijepo ističe jedan stoljetni CELTIS AUSTRALIS (kostel, koprivica) sa deblom opsega 3 i pol metara i krošnjom većom od 150 četvornih metara« (A. Haračić, L'isola di Lussin, il suo clima e la sua vegetazione, 1905. god., str.24).

U ponedjeljak dvadesetosmog kolovoza u devet sati navečer zbilo se nad Nerezinama takvo nevrjeme da tri stotine godina stara dama me-žo biti i više i manje, ali nije važno), iskusna, ali natrula pokriva nije izdržala. Usprkos, ili baš zbog toga, tisućama preživjelih bura i nevera, jednom dođe kraj. Kraj jednog mita i legende. Divine uspomene na najljepše dane djetinjstva i mladosti.

Pod njom se pjevalo i plesalo,

razgovaralo i dogovaralo, čekalo i nadalo. Pod njom se sklanjalo od jakog sunca i iznenaadne kiše. Po njoj se verala djeca i mladi, u iskazivanju umijeća veranja ili sakupljanju pokrivača. Za grickanje, za »ščukanicu«.

Sada naše stare drage pokrive više nema. Ostao je Studenac kao udovac, neutješeni i sam. Pa neka, neka se posadi nova, mlada pokriva, pa će novo stablo nanovo krasiti trg

Studenac onako kako kazuje starodrevna narodna pjesma:

Oj studenče, lipa diko naša,
U tebi je vazda voda hladna.
Okol tebe kruna zagrejana,
Ozgor tebe kopriva zelena.
Tri godišća da' te nisam pio,
okol tebe veselo hodio.
A najviše u nedilju večer,
kad se mladost po studencu šće.
Stari naziv trga — Studenac —

Za 100 dana od Trsta do Bombaja i nazad

(NASTAVAK II)

U vrhu svjetskog brodarstva

Lošinjski brodovi i pomorci sudionici oplovljavanja rta Dobre nade

Kad sam se u prethodnom broju javio s »Rt Horn«, ponukan pothvatom jedrilice HIR 3, bio sam u dilemi da li da pomorstvo Lošinja obradim na »svoj poseban« način.

S današnjim »U vrhu svjetskog brodarstva«, računao sam s dilemama. U nekoliko nastavaka obraditi ću »Lošinj u svjetskom pomorstvu«.

Rt Dobre nade
Rt na jugu Afrike
34° 25'S

Afrika s Evropom i Azijom čini Stari svijet, ali njeni južni dijelovi otkriveni su tek u XV stoljeću u periodu pronalazaženja novih puteva i novih kontinenata, dok su neki njeni centralni dijelovi otkriveni mnogo kasnije.

Znamo da su na tlu Afrike prisutne neke od najstarijih kultura svijeta. Egipćani smješteni na sjeveroistoku, istražili su područja uz rijeku Nil do planinskih masiva Etiopije i izvora rijeke Nila, a na moru područje uz Crveno more i istočnog dijela Sredozemnog mora. Rimljani su se zadovoljili da gospodare prio-

Indije (Vasco de Gama 1497. godine).

Otkriveni put postaje jedno od najvažnijih svjetskih pomorskih puteva. Otvaranjem Sueskog kanala 1869. godine, ta se važnost smanjuje. Ali nesigurnost Sueskog kanala u novije doba, zbog agresije Izraela na Egipat i neko vrijeme zatvaranje kanala, te preorijentacije svjetskog brodarstva na velike brodove (među njima i supertankere do 500.000 BRT) za prijevoz nafte, a i rudače s istoka na zapad, to područje opet dobiva svjetsku važnost.

Zašto moreplovljivači kad oplove Južnu Afriku, govore oplovili smo Rt Dobre nade, a koji nije najjužniji rt Afrike? Već sam iznio da je razlika u geografskoj širini, jer Rt Agulhas ima 34° 51', a Rt Dobre nade 34° 25'S (Vidi skicu 1). Međutim Rt Dobre nade je područje gdje se susre-

te osobito u hladnim mjesecima, prolazi oko Rta Dobre nade, ulazi u Atlantik i susreće se s hladnom Bengvelskom strujom.

Uočljive su razlike temperatura mora oko Rta Dobre nade, na obali zaljeva Flatsa, na istočnoj strani Rta Dobre nade, koju oplakuje topla Agulhaska struja je kupalište Muizenburg (M), dok na zapadnoj strani obale koju oplakuje hladna Bengvelska struja je kupalište Sea Point (SP), gdje je za 6–8°C hladnija voda.

Vratimo se u vrijeme kad je Bartolomeo Diaz 1487. godine oplovio Južnu Afriku. Njegovo brodarstvo je istraživalo obalu, normalno moralo se držati što je moguće bliže obali, a već negdje na 20°S geografske širine, naišlo na suprotnu hladnu Bengvelsku struju koju su morali savladavati u dužini cca 800 NM, a pratio ih je neplodni obalni pojas jugozapadne Afrike. Uglavni rt, a iznad njega planinski masiv (Table Mountain 1092 m), rt nazvaše Olujni rt (Cabo Tormentoso). Kasnije moreplovljivači nakon nepoželjnog puta kroz hladnu struju, rt iza kojeg je more mirnije i toplije nazvaše Rt Dobre nade (Cabo da Boa Esperanca).

Došavši do tih spoznaja jedrenjaci su plovili iz Atlantika u Indijski ocean, daleko na pučini koristeći se zapadnim vjetrovima. Naprotiv, pri prolazu u protivnom pravcu držali su se Afričke obale da bi izbjegli suprotne vjetrove i iskoristili povoljnu struju Agulhasa.

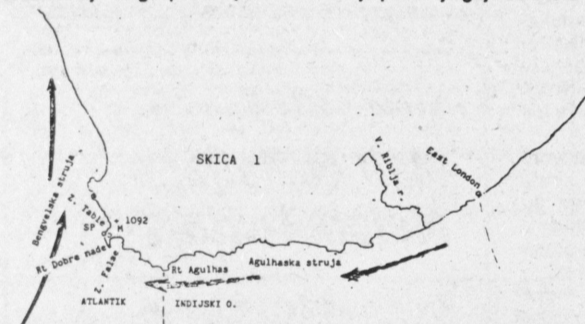
Pa i Lošinjski kao pomorci pojavljuju se i na oplovljavanju Rta Dobre nade. Kapetan Antun Busanić iz Velog Lošinja, zapovjednik barka »Joachim« prvi je kapetan pod austrougarskom zastavom, odnosno s naše obale Jadrana, na putovanju (I) za Indiju. On je 1843. godine oplovio Rt Dobre nade. Put je iz Trsta za Bombaj i natrag (gdje

utjecalo da se vrijednu i lako pokvarljivu robu preveze što brže. Ti brodovi Kliperi (Clippers) prema namjeni i dobivaju nazive, kao: Kalifornijski kliper, što je izazvala »Zlatna groznica« otkrićem zlata u Kaliforniji, opijumski i čajni kliperi prema namjeni, koju robu prevoze. Tom usavršavanju podliježu sve vrste jedrenjaka brikovi, škune i ostali. Prisutno je i takmičenje koji će jedrenjaci postići rekordno vrijeme na pojedinoj relaciji. U tome učestvuje i jedan od najpoznatijih i najbržih engleskih klipera, trojbojni čajni kliper Cytty Sark, koji na kružnom putovanju iz engleskog kanala do Newcastlea (N.S.W. u Australiji) postiže rekordno vrijeme.

Lošinjski brodovi prisutni su u tim kretanjima.

Bark Contessa Hilda, luke pripadnosti Veli Lošinj, s kaptanom Aldebrandom Petrinom (Veli Lošinj), već, nakon preuzimanja broda 1902. godine na prvom putovanju (II) iz Glaston (G) do Freemantlea (W. Australia), postiže vrijeme 106 dana. Iste godine put (III) od Afričke luke East London do Čileanske luke Iquique, u dužini od 12.000 NM prelazi za 56 dana. U povratku (IV) oplovljava Rt Horn i vraća se u Trst 1904. godine, a 1906. godine na putu (V) od Trsta preko Rta Dobre nade do Taitala (Čile) u dužini od 19.000 NM prevlađuje u svega 94 dana, što je bio svojevrsan rekord. Kako je tada naglasila svjetska stručna pomorska štampa, to je bilo najkraće putovanje iz jadranskih luka, preko Pacifika do Čilea. U analizi ovog putovanja zapaženo je da je bark Contessa Hilda, na tom putovanju imao dosta bolju plovidbu i uvjete nego engleski kliper Cytty Sark. Bio je to dokaz da su se i naši mornari i zapovjednici »na jedra« ravnopravno nosili u plovidbama po oceanima s favoriziranim Englezima i ostalima.

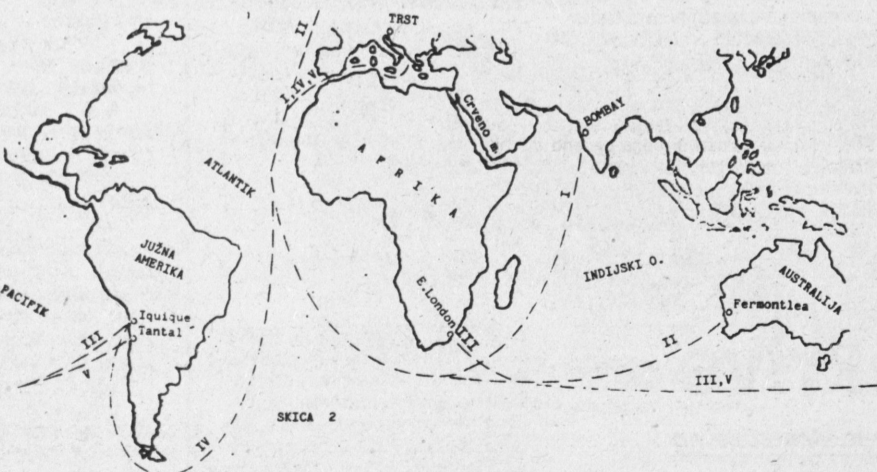
Pa da vas upoznam i s osnovnim karakteristikama ova

balnim područjem Sredozemlja od Atlantika do Crvenog mora. I za Egipćane i Rimljane najvažniji na planinske masive, a u najdužem dijelu na pustinju, bile su neprelazne prepreke za daljnja istraživanja. Prisustvo Grka i Feničana kao pomorsko-trgovačkih naroda prisutno je, osnivanjem gradova—kolonija po sjevernoj obali Afrike. Jedino se pretpostavlja da su Feničani otkrili oko 800 godina Kanarsko otočje, a oko 600 godina prije naše ere iz Crvenog mora, oplovili oko Afrike (Rt Dobre nade) i ušli sa zapada u Sredozemlje.

Zatim je prošao dugi period dok nisu usavršavanjem brodova, naučnim otkrićima, a i dolaskom Turaka na istočne obale Sredozemlja i prekidanjem do tada kopnenih puteva za Kinu i Indiju, centri pomorstva postali na Atlantiku, na otvorenom moru. Narodi Pirinejskog poluotoka usmjerili su se na nova pomorska otkrivanja, a od njih Portugalci u traženju puta za Indiju. Ekspedicija pod vodstvom Bartolomea Diaza 1487. godine je oplovila Rt Dobre nade i najjužniji rt Afrike Rt Agulhas (34° 51'S i 20° 02'E), došavši do Velike riblje rijeke (između danas gradova Port Elizabetha i East London). Utvrdivši da obala ide dalje prema sjeveroistoku, vratili su se u Portugal, sa saznanjem da su pronašli put za Indiju. To je omogućilo drugim moreplovljivcima — istraživačima da otkriju nova područja i ubrzo dopru do

ću i morske i klimatske promjene. Ovdje zapadni antartički vjetrovi s dolazećom južnom ekvatorskom strujom iz Atlantika,

dio hladne vode usmjeruju prema sjeveroistoku — kao Bengvelska struja i razbija se o obale jugozapadne Afrike, negdje do Angole. U tom području nije rijetkost da se pojavljuju na najjužnijem dijelu Bengvelske struje i sante leda, koje se kao kopneni led spuštaju sa zaledenog kopna na Antarktiku. Kad led uđe u more, zbog uzgona počinje plutati. Plima i oseka otkidaju ga od obale, a zapadni vjetrovi struje odnose ga na pučinu. S istočne strane dolazi ogranak Agulhaske struje (topla struja)

je pristao na Malti) trajao sto dana (Vidi skicu 2).

Početak XIX stoljeća teži se izgradnji savršenijih jedrenjaka s kojima bi se postigle veće brzine, na taj način i osvojili pomorski putevi. Pri tome bitno je

dva jedrenjaka:

— Čajni kliper Cytty Sark, s tri jarbola, dužine 64,8, širine 11,0. a visine 6,4 m.

Bark Contessa Hilda, s tri jarbola, dužine 76,81, širine 11,67, a visine 6,8 m.

Napomena: Prikazane rute putovanja Barka Contessa Hilda i Joachim, nemajući nekih pokazatelja, odredio sam približno prema optimalnom korištenju stečenog u to vrijeme iskustva u jedrenjaštvu, koje su, vjerujem koristili kapetani A. Petrina i A. Busanić.

Slijedi nastavak III Kolumbovom rutom

Pripremio:
Josip Matak

SUSRETI

Blaž Lovrić puntar iz Novog Zelanda

Mladoliki pedesetogodišnji Blaž Lovrić je vrlo ugodan sagovornik

S otoka na otok

Lovrić je upornim radom od bravara došao do službe u Institutu za istraživački rad gdje obavlja najsloženije poslove. U sadašnjoj ga domovini zbog upornog, marljivog i kreativnog rada veoma cijene, pa se ne osjeća strancem

MALI LOŠINJ — Nakon gotovo dvije decenije u posjet starom kraju došao je BLAŽ LOVRIĆ — BIDŽI. Otišao je poput mnogih mladih u vrijeme kada se na otocima teško živjelo, daleke 1958. godine nakon što je završio bravarski zanat. Želja mu je bila da poput mnogih Lošinjana postane pomorac ali tada u Malom Lošinj nije bilo pomorske škole (ponovo otvorena 1960. g.) a za školovanje van roditeljskog doma nije bilo novaca. I tako je krenuo kako se to kaže truhom za kruhom, da bi ga put odnio na daleki australski kontinent. Tamo se i ženi, a potom sa obitelji prelazi na Novi Zeland, gdje i dana živi u Aucklandu, najvećem gradu ove daleke otočke zemlje. Tako se eto otočanin i na drugom kraju svijeta skrasio na otoku. Onda do danas u nekoliko je navrata dolazio u Jugoslaviju, a prethodni puta je to bilo pred davnih 19 godina. Početkom listopada ove godine stigao je na poziv svojih rođaka na vjenčanje nećaku.

Zanimljivo je bilo razgovarati sa ovim mladolikom pedesetogodišnjakom. Već na dolasku u Mali Lošinj bio je iznenađen: »Kada je autobus ulazio u Mali Lošinj ugledao sam umjesto onih nekadašnjih trošnih kuća jedan posve drugi grad. Mnogo se toga u dvije decenije izmijenilo. Zaista sam impresioniran. Vidim i da se bolje živi ovdje nego nekada.«

Prvi puta smo razgovarali na teniskim terenima »Sunčane uvale« gdje je Lovrić pažljivo pratio nastup našeg reprezentativca Igora Sarića: »Nisam ni pretpostavljao da se u Lošinj igra tenis, a eto čak dolaze i vrhunski igrači.«

U svojoj novoj domovini, Novom Zelandu, gdje živi sa suprugom Margaret, doseljenicom iz Irske i kćerkama Bernadette (21) i Katarijom (19), Bidži je od bravara upornim radom dogurao do državne službe u Institutu za istraživački rad, gdje obavlja i najsloženije tehničke poslove. Kaže da ga cijene zbog upornog, marljivog i kreativnog pristupa poslu, pa i ne osjeća da je stranac. U slobodno vrijeme Bidži rado slika i igra šah. U ovih mjesec dana boravka u starom kraju osim obilaska brojnih rođaka i prijatelja u Malom Lošinj i rodnoj Puntirici na otoku Cresu, nije zapostavio ni slikanje pa će sobom ponijeti i mnoge drage pejzaže koje je ovjekovječio kičicom i uljem. »U slikarstvu sam imao dosta uspjeha izlažući u Aucklandu i Wellingtonu. Drugi moj hobi šah, koji nažalost nije osobito razvijen u Novom Zelandu, zavolio sam još ranije dok sam radio kao tehničar u ortopediji jedne novozelandske bolnice. Nastupio sam i na nekoliko takmičenja sa dosta uspjeha, no radne obaveze mi nisu dopuštale da se tome više posvetim, pa i šah i slikanje ostaju samo lijep hobi.«

Još je nešto želio naš sagovornik istaći a to je da uvijek i u dalekom svijetu s ponosom ističe da je iz Jugoslavije, iz Hrvatskog Primorja, a kada se nađe sa zemljacima kojih i tamo ima dosta onda rado kaže da je otočanin. Svoj maternji jezik govori i danas tečno, gotovo se i ne primjećuje da je preko tri decenije daleko od rodne grude. Kaže da se i na Novom Zelandu doseljenici iz Jugoslavije rado družu u slobodno vrijeme. I svoju je djecu naučio hrvatski jezik iako se u kući govori engleski, što je i logično obzirom na miješani brak i suprugu Irkinju koja je i danas na području gdje se govori njezin jezik.

Na rastanku zaželjeli smo nekadašnjem Lošinjaninu da opet dođe u rodni kraj i povede svoju obitelj neka i oni vide naše lijepe otoke.

G. Purić
Snimio: D. Škvorc

Iz rada NK »Lošinj«

Prvaci u FAir-play-u

Okupiti stručni kadar, školovati buduće suce i trenere, te animirati sve ostale nogometne entuzijaste – to su zadaci NK »Lošinj« u slijedećem razdoblju

Iako u proteklih petnaestak godina djelovanja NK »Lošinj« nije imao nekih izuzetnih sportskih uspjeha, protekla natjecateljska sezona donijela je nekoliko pomaka po kojima će se pamti. Prvo se izmjenama u rukovodstvu kluba a potom i u igračkom kadru stvorila bolja klima, pa je očit i rezultatski napredak. Klub je od momčadi sa dna tablice stigao čak i u igračkome kadru stvorila bolja klima, pa je očit i rezultatski napredak. Klub je od momčadi sa dna tablice stigao čak i u priliku da se bori za viši rang natjecanja. Izborni je i nastup u finalu Kupa regije, gdje je doduše riječki trećeligaš »Orient« bio prevelik zalogaj, no ostvaren je najveći uspjeh kluba u ovom najmasovnijem natjecanju. Međutim, ono što treba posebno radovati članove kluba a i istinske prijatelje nogometa u Malom Lošnju, svakako je osvajanje trofeja za fer-plej u protekloj sezoni. Pokal najdiscipliniranijoj momčadi Primorske lige uručen je početkom ove jeseni na igralištu na Čikatu na prvoj utakmici novog prvenstva u kojoj su Lošinjani bili domaćini. Pokal je iz ruku predstavnika riječkog podsava primio kapetan momčadi NK »Lošinj« Toni Ostroman što je pljeskom pozdravilo nekoliko stotina okupljenih ljubitelja nogometa. Čini se da momčad koju već nekoliko sezona dobro vodi trener Živko Cunjak ima dobru perspektivu, pa bi joj ovi navedeni uspjesi trebali biti podstrek za daljnji rad. Upravo sa sportskim aktivnostima, odvijaju se i akcije na osposobljavanju pomoćnog igrališta čime bi se u dobroj mjeri riješio imoždava najveći problem kluba, a to je korištenje terena. Travnato igralište na Čikatu u sklopu je sportskih objekata UTP »Jadranka« pa nije čudo da se dozom rezerve daju teren za rad kluba osobito u kišnom razdoblju kada bi se nekontroliranim korištenjem moglo proizročiti veća oštećenja travnatog pokriva a time dakako i onemogućiti skorajše zimske pripreme brojnih nogometnih

Kapetan momčadi Toni Ostroman prima pokal za najdiscipliniraniju momčad Primorske lige

klubova, što je sastavni dio »Jadranske« komercijalne ponude u vrijeme vansezona. Uređenjem pomoćnog terena u autokampu na Čikatu, dakle u neposrednoj blizini glavnog terena, dobila bi se lokacija za odigravanje utakmica a naravno i za treniranje u kišnom razdoblju. U rujnu je održan zajednički sastanak rukovodstva kluba sa predstavnicima općinske SIZ-e i SFK-e koji je u znatnoj mjeri pomogao i rješavanju problema igrališta ali i ukazao na zadatke koje klub mora ubuduće preuzeti kako bi ispunio očekivanja društvene zajednice. Kao najvažnije zaključeno je da klub u svom djelovanju mora više pažnje posvetiti radu sa mladima povezujući se pritom koliko je više moguće sa školama. Ponovo je aktualizirano i pitanje reafirmacije Lige malog nogometa. Uz postojeća prigodna malonogometna natjecanja neophodno

je ponovo uvesti i redovnu ligu, koja je nekoć veoma uspješno djelovala okupljajući i nekoliko stotina aktivnih nogometaša, da bi se neopravdano odustalo od ovog popularnog i više nego jeftinog natjecanja.

Sada je na potezu rukovodstvo kluba koje će morati uložiti dosta napora u realizaciji ovakvog programa, no sigurno je da bi time klubu znatno porastao ugled. Naravno da bi uporedo trebalo pojačati i kadar koji će takav program realizirati. Pritom bi se trebalo okrenuti nekadašnjim aktivnim nogometašima, kao i svim drugima koji su spremni svojim udjelom pomoći da klub doživi punu afirmaciju. Znači da je formula uspjeha dosta jednostavna – okupiti stručni kadar, školovati buduće suce i trenere, ali i animirati mnoge druge entuzijaste.

G. Purić

Održan tradicionalni teniski turnir »Sunčana uvala«

Šarić najbolji

Atraktivni teniski tereni »Sunčane uvale« bili su i ove jeseni domaćini dvaju značajnih teniskih turnira. Jedan, onaj ženski igran je u sklopu »Jadranske rivijere« a sudjelovale su tenisačice mahom mlađe koje tek kreću u borbu za značajnije pozicije u svjetskom tenisu. Drugi turnir uz koji je vezan i ovaj napis je trinaesto izdanje otvorenog prvenstva Malog Lošinja. Igran pod nazivom »Sunčana uvala '89« ovaj turnir je kao i raniji okupio između ostalih i nekoliko poznatih jugoslavenskih tenisača. Nastupilo je doduše samo 19 igrača među kojima i četiri Lošinjana (Buja-

čić, Đurić, Filipan i Mužić) ali je prikazana igra bila na visokoj razini. Pobjednik i to dvostruki je mladi reprezentativac IGOR ŠARIĆ iz Zagreba koji je slavio i u pojedinačnoj i u konkurenciji parova, gdje je nastupio sa DEANOM TRINAJSTIĆEM (Zagreb) svojim protivnikom iz finala pojedinaca.

Rezultati:
 Pojedinačno: polufinale: Šarić – Ban 5:7, 6:4, 6:3; Trinajstić – Gačić 6:4, 6:3; finale: Šarić – Trinajstić 7:5, 6:4. Parovi finale: Šarić, Trinajstić – Gačić Ban 4:6, 6:4, 6:0.

G. Purić

Prvenstvo Jugoslavije u podvodnom ribolovu

»Udica«

Natjecanje uspješno organiziralo SRD »Škarpina« iz Nerezina uz sudjelovanje 14 momčadi

Nakon dužeg niza godina SD »Udica« opet je prvak Jugoslavije u podvodnom ribolovu. Ovaj vrijedan uspjeh postigli su Franko Busanić i Kladudio Toić na nedavno održanom prvenstvu u Nerezinama (16. i 17. rujna 1989. g.) Pobjednički par imao je značajnu prednost u poznavanju domaćih terena ali im je u osvajanju

naslova pomogla i ujednačenost (osvojili su 5. odnosno 7. mjesto) što je nedostajalo drugima. Drugo mjesto pripalo je momčadi DPD »Piran« a treće »Jadrana-Kotexu« iz Splita. U pojedinačnoj konkurenciji najbolji je bio mnogostruki reprezentativac Frane Zanki član »Jadrana-Kotexa« a ispred Livia Fiorentina iz Banjola i Roberta Podgorška člana DPD »Piran«. Natjecanje je uspješno organiziralo i provelo sportsko ribolovno društvo »Škarpina« iz Nerezina a sudjelovalo je 14 momčadi, odnosno 26 podvodnih ribolovaca. Lovilo se po idealnim vremenskim uvjetima u vodama otoka Cres a među oko 120 kilograma ribe prevladavali su ugori kojih je bilo oko dvije trećine.

G. P.

Pismo prijatelja

Cres i Lošinj i u Varaždinu

Varaždin – Barokni grad na sjeveru Hrvatske smješten na desnoj obali Drave burne povjesne prošlosti sa više od 45 tisuća stanovnika, sa jakom industrijom i tekstilnim gigantom Varteksom veliku pažnju poklanja i nazivima svojih ulica, jer zastupljenost svih krajeva naše zemlje ovdje je izrazito prisutna.

Da potvrdim ovu konstataciju evo i primjera koji će zasigurno zanimati stanovnike Cresa i Lošinja.

Novo naselje Banfica koje je počelo rasti prije petnaestak godina i koje sada ima preko sedam tisuća stanovnika u jednom svom »kvartu« ulicama je podijelila imena otoka.

U nizu su tako sada poredane Creska, Lošinjska, Hvarska, Rapska ulice dugačke svaka stotinjak metara u kojima prevladava individualna stambena izgradnja. Sve one vrlo su lijepo uređene, asfaltirane sa rasvjetljenim nogostrupima i cvijetnim rundelama ispred kuća, kao i vrlo lijepo uređenim dvorištima.

Tako su Varaždinci otoka Cres i Lošinj još više približili svom gradu, a zasluge što je to tako sigurno je u ljudima koji su zahvaljujući svojim ranijim vezama sa otocima Cres i Lošinj predložili općinskim organima da baš u ovom dijelu grada dva bisera sjevernog Jadrana dobiju svoja imena.

Sigurno da samo imena ulica Cresa i Lošinja u buduće neće biti jedina veza Varaždina i ovih otoka, jer mogućnosti za saradnju na svim poljima zasigurno još ima mnogo, a na privrednicima je da ih počnu i konkretno koristiti.

Zato neka ovaj napis bude i prvi poticaj koraku uspostavljanju veće i bolje suradnje Varaždina i otoka Cres-Lošinj. Pozdrav

 Kazimir Sardelić
 Varaždin, Creska 2

Arbunada '89

Bolje idući put

Zamišljena kao masovni odlazak i ugodno druženje članstva Arbunada je u krizi. Da li je razlog loša organizacija

Predivan dan, osrednji ulov i slab odaziv članstva SD »Udica« karakteristike su ovogodišnjeg natjecanja.

Zamišljena kao masovni odlazak i ugodno druženje članstva, »Arbunada« je u krizi ili bolje rečeno vjerni su joj neki članovi uključeni od početka i novi prijatelji koji su za ovu priliku doputovali iz Zagreba i Monfalcona (Italija). Razlog? Da li loša organizacija ili bojazan

da se sportskom društvu prepušta od ulova?

Činjenica je da je u isto vrijeme u zoni lova do Suska i Unija bilo još najmanje 50 baraka!

Premošno su prvi Igor Manzoni i Igor Braškić sa 121 komadom, oko 15 kg! i ukupno 16.760 bodova. Njima je pripao prelazni pehar što ga je prošle godine za tu svrhu poklonio Piero Cosmai.

Čedo Domijan i Antonio Stuparić, drugi sa 82 kom, oko 9 kg, ali i fine dvije škarpine!

Zoran Koljevina i Miro Markoč, treći sa 66 kom, oko 6 kg 6.560 bodova. Slijede: 4. Donato Deklić i Sergio Costlera 5.520 bod 5. Frko Baričević – Piero Cosmai, 3590 bod. 6. Steno Szalay – Giorgio Stavro, 3160. 7. Franko i Paola Rapoci, 898 bod. 8. Balać Duško i Rade Manzoni 880 bod i 9. Ucia i Enzo Dovi, 310 bod.

SD »Udica« nema mnogo društvenih natjecanja, »Arbunada«, »Lignjada« na kojoj mogu svi učestvovati jer ne traže posebne opreme, te službeno prvenstvo u podvodnom lovu i fotografiji, gdje je trebaju odnjegovati osjećaj pripadnosti sportskom društvu čiju člansku kartu koriste za »sportski ribolov«. Nadajmo se boljem iduće godine!

R.M.

REPERTOAR FILMOVA

KINO »VLADIMIR NAZOR« MALI LOSINJ

STUDENI

- XI u 20 sati »OPERACIJA ČIMPANZA« američka akciona drama
- XI u 20 sati »VANBRAČNA PUTOVANJA« domaća komedija
4. XI u 20 sati »HAJDE DA SE VOLIMO I« domaća komedija
- 5.-6. XI u 20 sati »AMADEUS« američki povjesno-muzički film
- 7.-8. XI u 20 sati »POLICIJSKA AKADEMIJA IV« američka komedija
- 9.-10. XI u 20 sati »RAMBO OSVETNIK« američki akcioni film
- 12.-13. XI u 20 sati »ČOVJEK U BIJEGU« američki avanturistički film
- 14.-15. XI u 20 sati »CIVILNA PATROLA« američki kriminalistički film
- 16.-17. XI u 20 sati »SMRT U AUTO KINU« am. naučno fantastični triler
18. XI u 20 sati »ŽANDARI I ŽANDARKE« francuska komedija
- 19.-20. XI u 20 sati »KARATE POLICAJAC« honkonški karate film
- 21.-22. XI u 20 sati »STRAST ZA JULIJOM« talijanski erotski film
- 23.-24. XI u 20 sati »ZVJEZDANE STAZE IV« američki naučnofantas. film
- 26.-27. XI u 20 sati »DVOSTRUKA OTMICA« američki akcioni film
- 28.-29. XI u 20 sati »LA BAMBA« američki muzički film
30. XI u 20 sati »AKCIJA TERORIZAM« honkonški akcioni film

PROSINAC

- XII u 20 sati »AKCIJA TERORIZMA« honkonški akcioni film
- 3.-4. XII u 20 sati »DOBRO DOŠLE U 18-tu« američka komedija
- 5.-6. XII u 20 sati »BARBARI« amer. talijanska nauč. fantes. komed.
- 7.-8. XII u 20 sati »ČUDESNA DJEVOJKA« američka komedija
- 10.-11. XII u 20 sati »CRNI MJESEC« američki akcioni film
- 12.-13. XII u 20 sati »MAMA JE POLUDJELA« holandska komedija
- 14.-15. XII u 20 sati »INDIJANA JONES« američki avanturistički film
- 17.-18. XII u 20 sati »NAPAD NA PLATFORMU JENIFER« engleski akc. triler
- 21.-22. XII u 20 sati »ANĐELI IZ POPRAVNOG DOMA« amer. omladinski krimić
- 24.-25. XII u 20 sati »DRŽI SE« australska tragikomedijska drama
- 26.-27. XII u 20 sati »SOKOL GA NIJE VOLIO« domaća retna drama
- 28.-29. XII u 20 sati »BLAGO CARA SOLOMONA II« amer. avanturistički film

PRIDRŽAVAMO SI PRAVO PROMJENE FILMOVA BEZ POSEBNE OBAVIJESTI

Ljetna škola šaha '89 u Nerezinama

Nerezinsko šahovsko ljetno

Predavači u šahovskoj školi bili su istaknuti naši šahisti velemajestori Vlado Kovačević i Mato Damjanović te međunarodni majstori Aljoša Grosar i Josip Rukavina

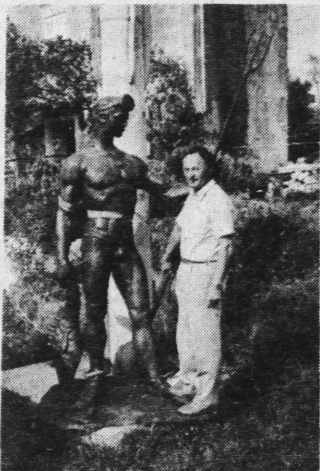
Jugoslavenska škola šaha, vrijedna inicijativa koju je pred nekoliko godina pokrenuo Šahovski klub »Goranka« iz Ravne Gore uz punu podršku Šahovskog saveza Hrvatske ove je godine »dotakla« i naše područje. Šahovski klub »Cres-Lošinj« priključio se organizaciji školovanja perspektivnih šahista na način da je pomogao organizaciju »Ljetne škole šaha Nerezine '89« koja je realizirana kroz desetodnevno okupljanje više od 50 mladih šahista iz Hrvatske i Slovenije u srpnju mjesecu. Kako bi se čitatelju što više približio značaj ove akcije treba reći da su radom škole rukovodili u funkciji predavača istaknuti naši šahisti velemajestori Vlado Kovačević i Mato Damjanović iz Zagreba, te međunarodni majstori Aljoša Grosar iz Nove Gorice i Josip Rukavina iz Rijeke. Rad škole odvijao se kroz tri jakosne skupine, a nastava se održavala u prostorijama Područne škole »V. Žuklić« u Nerezinama, dok je smještaj polaznika bio u Odmaralištu Društva »Naša djeca« Vrbovec također u Nerezinama. Svoje puno zadovoljstvo uspješnim radom škole iskazao je na svečanom zatvaranju voditelj profesor Zdenko Jurković, prosvjetni savjetnik regije i član predsjedništva ŠSH, kao i predavači i sami sudionici. Samim time odmah je pokrenuta i inicijativa da ubuduće ljetna škola djeluje i dalje u Nerezinama za što je pokazala zanimanje i Mjesna zajednica Nerezine. Planira se da bi se rad škole produžio na dva turnusa od po deset dana, a također se razmatra mogućnost da bi se u tom terminu ubuduće održavao i tradicionalni turnir Šahovskog kluba »Cres-Lošinj«.

G. Purić

Novosti iz »Udice«

Stigao podvodni ribolovac

S vremenom bi podvodni ribolovac mogao postati znak prepoznavanja Malog Lošinja

Brončani podvodni ribolovac, rad akademskog kipara Ante Starčevića u društvu sa prof. Radom Manzonijem

Na dan »Susreta veterana podvodnog ribolova« 23. rujna ove godine stigao je naš div, brončani kip, podvodni ribolovac! Od ideje do rođenja i njemu je trebalo devet mjeseci a sada strpljivo čeka na ulazu u Brodogradilište »Lošinj« svoje stalno prebivalište u parku ispred stare Pomorske škole. Na zahtjev Skupštine općine Cres-Lošinj, Urbanistički institut Hrvatske koji radi na planiranju prostora Centar - Mali Lošinj, izradio je projekat po kojem se formira okrugli bazen sa rubovima za sjedenje, a u centru će na kamenjima stajati ponosni »ribolovac«. Postojeći željezni trofeji i simboli bit će premješteni. Do

predstojećih, ove godine jubilarnih 30. novogodišnjih natjecanja u podvodnom ribolovu, neće se stići urediti taj prostor ali ćemo ga promovirati u društvu evropske podvodne elite. Taj dio naše obale i okolne zgrade, među inima i stara Pomorska škola, trebale bi zasjati novim savremenim rješenjima čiji su sadržaji okrenuti potrebama mnogobrojnih turista, posebno nautičara, tak da će se i naš div naći u centru pažnje.

S vremenom, zrenjem i smišljenim pristupom, on bi mogao postati i vizuelni image Lošinja jer je već sada prepoznatljiv, a simbolizira mladost, snagu, smjelost i vještinu u nadmetanju s vječnom sudbinom otočana, morem!

R. M.

Mini anketa — Što Lošinjani misle o lokalnom radiju

Zamisao realizirati

Ovih dana ili točnije od 23. do kraja listopada ostvarena je jedna od dugogodišnjih želja Lošinjana. Na UKV valovima svakodnevno je emitiran eksperimentalni program Radio-Lošinja. Zamisao je ostvarena u suradnji sa ekipom Radio-Broda iz Slavonskog Broda. Zanimajući se za mišljenje mještana proveli smo kratku anketu i evo što su rekli Lošinjani:

NENAD TEPEŠ, kontrolor letenja na aerodromu »Lošinj«: »Mislim da bi svaka regija trebala imati svoju radio-stanicu koja bi emitirala lokalne vijesti, dok bi vijesti od šireg značaja bile zabilježene telegrafski. Pratio sam emisije Radio-Lošinja i zapazio da se urednici trude pratiti suvremene trendove. U glazbenom dijelu više pažnje treba posvetiti lokalnoj baštini.«

SENADA BEGOVIĆ, radnica UTP »Jadranka«: »Nastojala sam redovno pratiti program i sviđa mi se. Trebalo bi osnovati stalnu radio-stanicu jer mnogo toga ima za reći, što se ovom prilikom i potvrdilo. U

glazbenom dijelu treba voditi računa o svim uzrastima slušatelja.«

SLAVKO PINČIĆ, taksista: »Za mene je to bacanje novca, jer imamo Radio-Rijeku putem koje se

može plasirati lokalne obavijesti. Primjerice ovaj se program ne čuje čak ni u obližnjem Velom Lošinj. Mislim da trenutno imamo prečih problema za rješavanje.«

TANJA LENARD, službenica Knjigovodstvenog servisa: »Vrlo zanimljiva zamisao koju treba nastaviti. Glazbeni dio treba više pratiti tematski. Program je sveobuhvatan ali mislim da bi vrijeme emitiranja trebalo pomjeriti bar za jedan sat.«

BORIS ŠEGOTA, glumac-amater: »Čini mi se da je informativni dio bio dobar jer se govorilo praktički o svemu. Glazba bi trebala biti raznovrsnija — nedostajalo je ozbiljne glazbe. Predlažem više spontanosti, dakle kontakt-emisije.«

MARINA KUČICA, službenica »Lošinjke plovidbe«: »Redovno sam pratila program Radio-Lošinja i mogu reći da je zanimljiv, kako informativni tako i glazbeni dio. Bilo bi dobro da se osnuje stalna radio-stanica.«

Dakle, očigledno je da i kroz ovu mini-anketu proizlazi da bi Lošinjani željeli svoju radio-stanicu, kao i da su bili uglavnom zadovoljni ponudjenim pilot-programom koji je potekao na inicijativu Općinske konferencije SSRN Cres-Lošinj i realiziran sa stručnom ekipom iz Slav. Broda. Sada su na potezu odgovorne strukture koje moraju osigurati potrebne preduvjete.

Anketirao: G. Purić
Snimio: D. Škvorc

Uz svjetski dan štednje, 31. listopada

Lošinjku bili osnovci sa Suska koje je dovela njihova drugarica Barbara. Gos-te je primio direktor Poslovne jedinice IVO SOKOLIĆ sa svojim najbližim radnicima, kojom prilikom je mladim Sušćanima pokazana banka na način kako je ranije nisu imali prilike vidjeti — iznutra. Potom je za goste organiziran ručak u hotelu »Istra«. Sličan prijem organiziran je i u creskoj ekspozituri gdje su gosti Riječke banke bili učenici iz podružnih škola iz Martinšćice, Orleca i Valuna. Najmlađim štedišama uručeni su i prigodni darovi. U Riječkoj banci ističu da im je želja ovakvim susretima izgrađivati buduće štediše, odnosno kod najmlađih stvarati navike štednje. Organizirano je i nagradno izvlačenje kojom prilikom su učenici sa Suska izvukli imena tri štediše kojima je pripala simbolična novčana nagrada od 200.000 dinara. Sretne ruke malih »sansigota« izvukle su NIVIA TOIĆA, Cres, Beogradska 7, Nevenku SLIPČEVIĆ, M. Lošinj, VI. Gortana 16 i RADOJKU VRANEŠEVIĆ, M. Lošinj, Brdina 4.

G. Purić

Na snimku D. Škvorca: osnovci sa Suska pred šalterom Riječke banke u društvu svojih domaćina.

RJEČKA BANKA

POSLOVNA JEDINICA MALI LOŠINJ

koristite naše usluge

- u Malom Lošinj, Obala maršala Tita 4, tel. 862-107
- u Cresu, Đure Salaja 8, tel. 871-248
- u Nerezinama, Obala JNA 3 tel. 865-140
- u Velom Lošinj, VI. Nazora 1, tel. 866-191

Stvarati naviku štednje

Na simpatičan način obilježila je lošinjka poslovica Riječke banke Svjetski dan štednje 31. listopada. Tom su prilikom u goste pozvali svoje najmlađe štediše. Tako su gosti bankara u Malom

OTOČKI VJESNIK

List SSRNH Općine Cres — Lošinj
Izdavač: Narodno sveučilište Mali Lošinj

Uređuje: Redakcijski kolegij
Glavni i odgovorni urednik: Ivan Katalin

Otočki vjesnik je oslobođen osnovnog poreza na promet mišljenjem Sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SR Hrvatske br. 5785/1 — 1979. od 20. srpnja.

Adresa redakcije: Narodno sveučilište Ul. Vladimira Gortana 35
Tel. (051) 861-173
Žiro račun: (NARODNO SVEUČILIŠTE) 33870-603-2603
List izlazi mjesečno
Priprema za štampu i grafička obrada Sarajevo, Trg Pere Kosorića bb.
Tehnički urednik: Andrija Cerjan
Štampa: »Oslobođenje«, za štampariju: inž. Petar Skert